

KRIVIČNA DJELA PROTIV SLOBODE I PRAVA ČOVJEKA I GRAĐANINA

1. OPĆE NAPOMENE

Slobode i prava građanina su osobne i društvene vrijednosti posebnog značaja. Položaj pojedinca ovisio je obimu i sadržaju njegovih prava i mogućnostima njihovog korištenja. U povijesti su stvarani napori za utvrđenjem prava i slobode građana što se ogledalo u nastojanju za izgradnjom šireg kruga osobnih, ekonomskih, političkih i dr. sloboda i prava ljudi i građana.

Važan povjesni izvor je Magna charta libertatum od 1215. godine, Habeas Corpus Act od,

1679. godine, Deklaracija o pravima čovjeka i građanina iz 1789. godine.

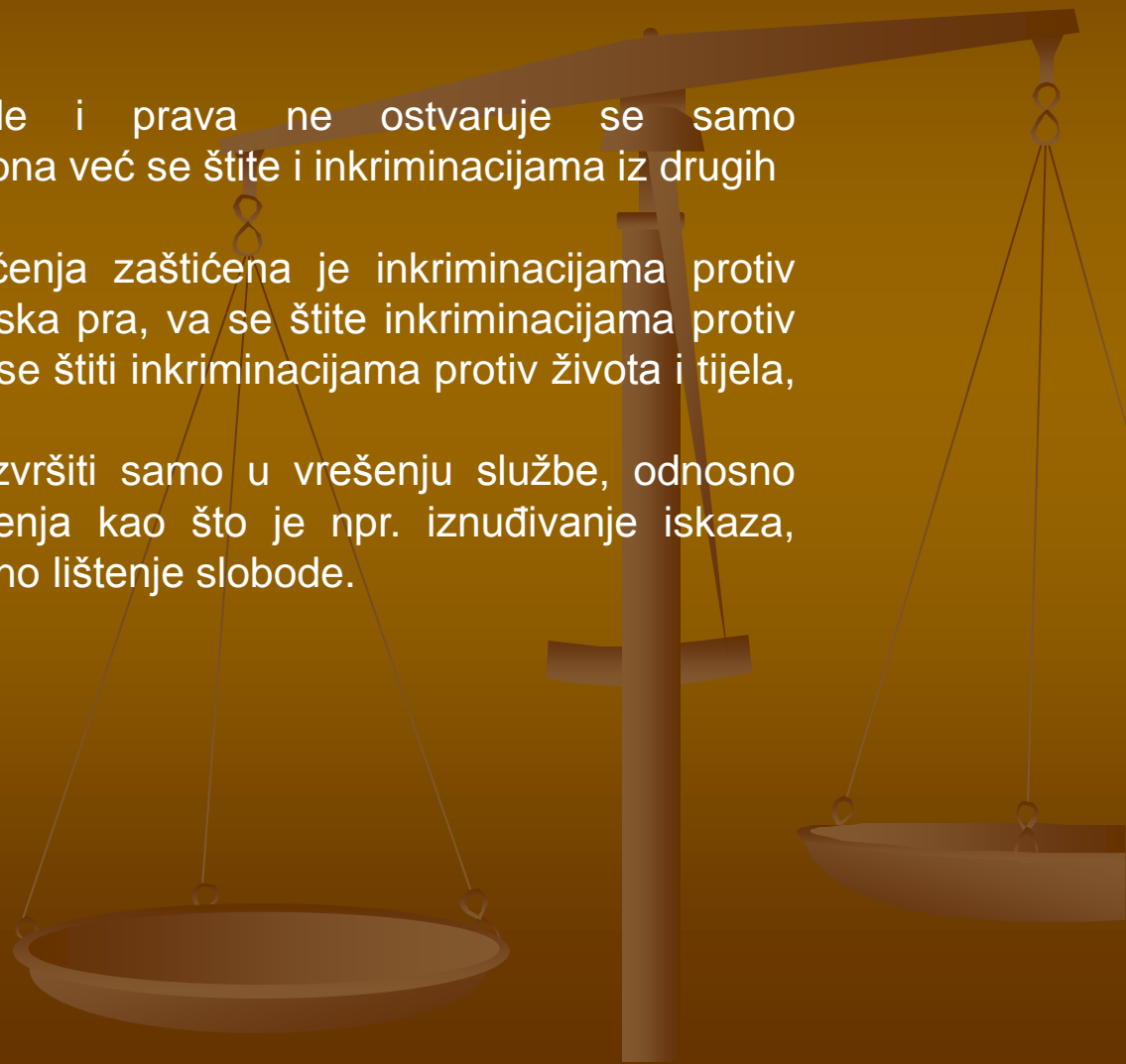
Univerzalni karakter pitanja sloboda i prava čovjeka i građanina posebno je naglašen u Povelji Organizacije ujedinjenih nacija iz 1945. godine i Općoj deklaraciji o pravima čovjeka iz 1948. godine , te u Konvenciji Vijeća Europe o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda s odgovarajućim protokolima iz 1950. godine.

Krivična djela iz ove glave zakona nemaju jedinstven objekt krivičnopravne zaštite. Njima se štite samo određene slobode i prava čovjeka i građanina, a zajedničko im je to što se tu radi o zaštiti osnovnih uglavnom osobnih sloboda i prava.

Krivičnopravna zaštita slobode i prava ne ostvaruje se samo inkriminacijama iz ove glave zakona već se štite i inkriminacijama iz drugih glava zakona.

Tako npr. sloboda spolnog općenja zaštićena je inkriminacijama protiv spolne slobode i morala, imovinska prava se štite inkriminacijama protiv imovine, život i tjelesni integritet se štiti inkriminacijama protiv života i tijela, itd.

Neka krivična djela se mogu izvršiti samo u vrešenju službe, odnosno zloupotrebom položaja i ovlaštenja kao što je npr. iznuđivanje iskaza, zlostavljanje u službi, protupravno lištenje slobode.

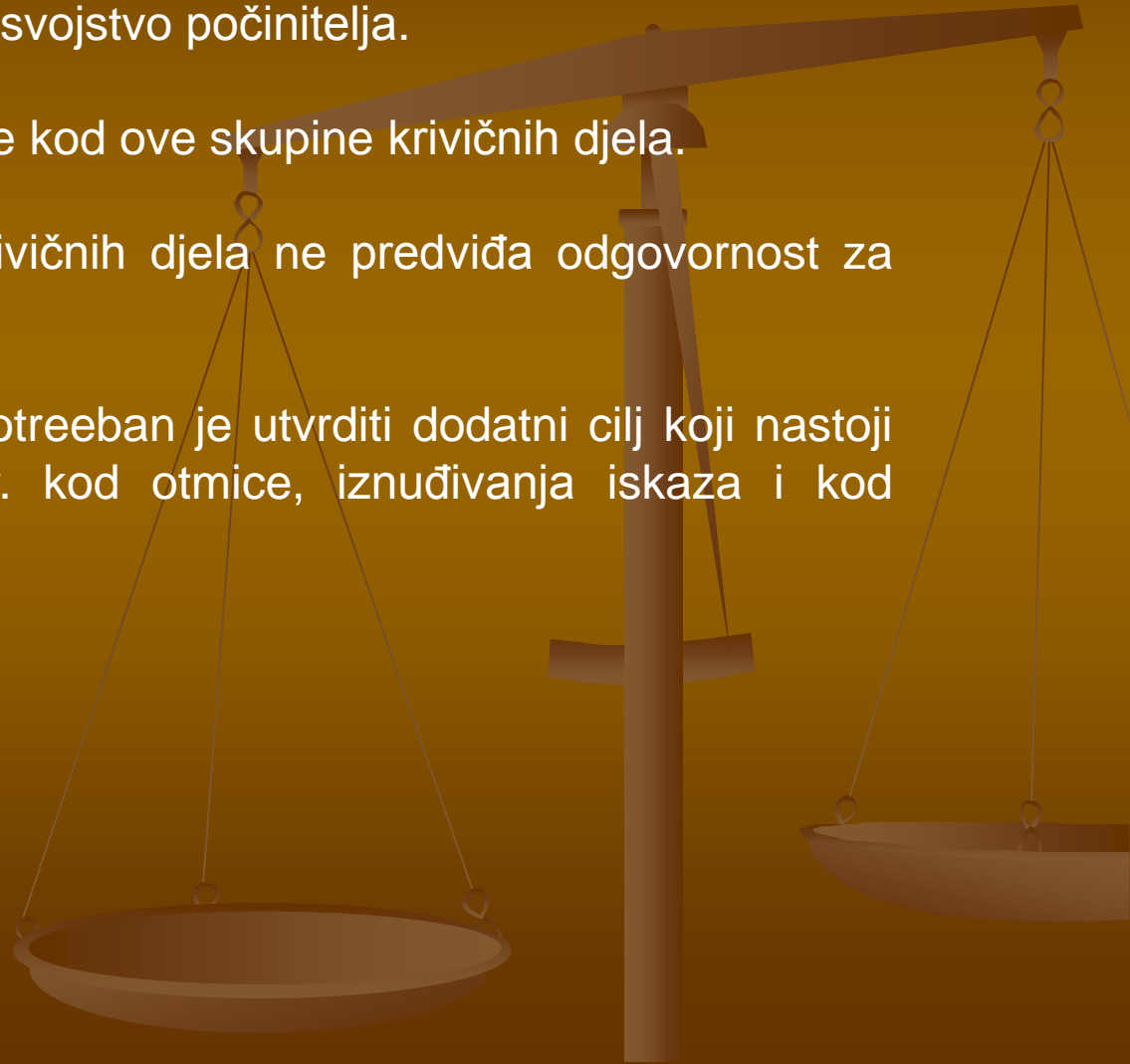

Bneka krivična djela mogu učiniti bilo koje osobe dok se za neka krivična djela traži posebno svojstvo počinitelja.

Umišljaj je jedini oblik krivnje kod ove skupine krivičnih djela.

Zakon kod ove skupine krivičnih djela ne predviđa odgovornost za njihovo nehatno izvršenje.

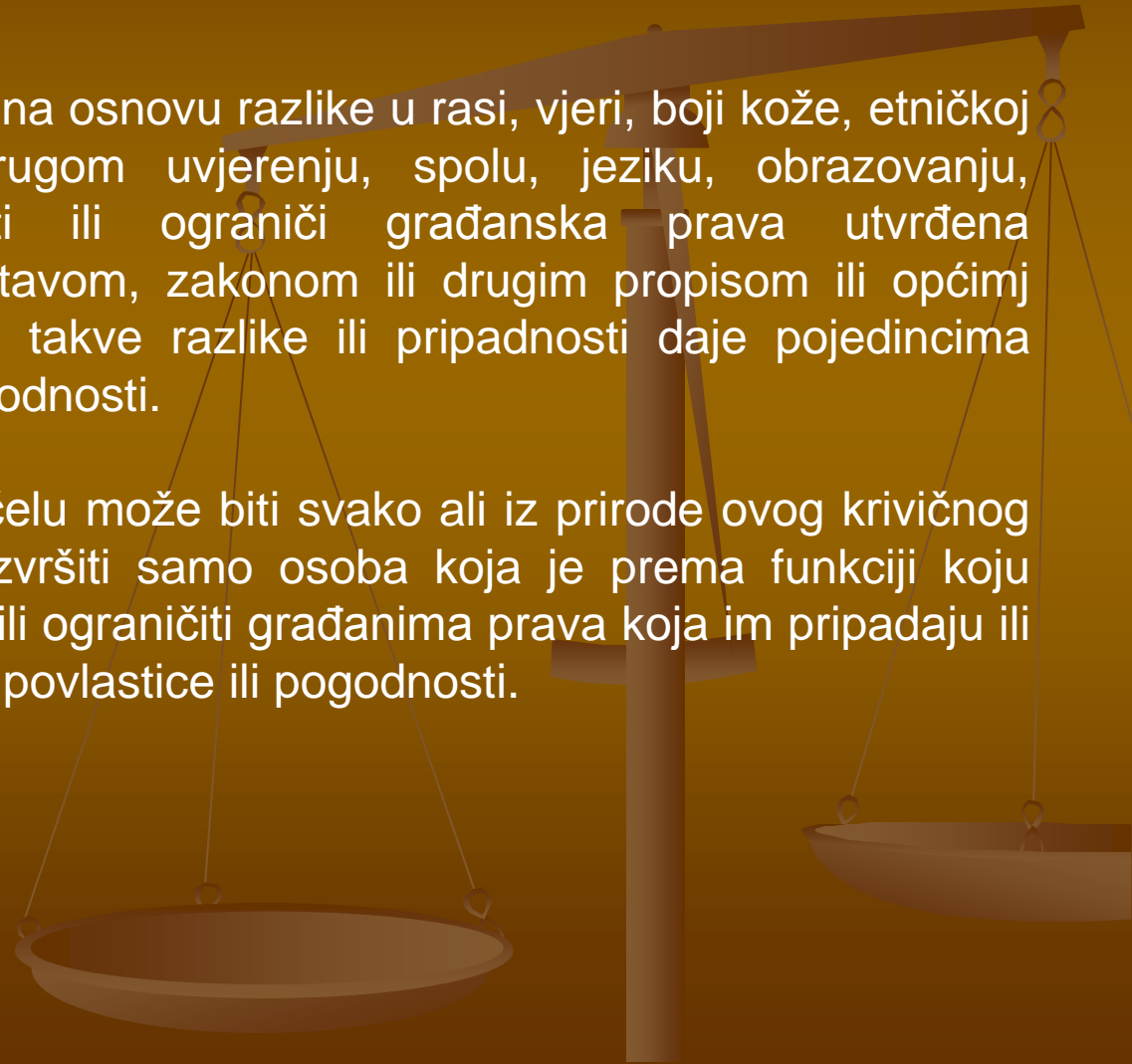
Kod nekih krivičnih djela potreban je utvrditi dodatni cilj koji nastoji ostvariti počinitelj kao npr. kod otmice, iznuđivanja iskaza i kod uskrate biračkog prava.

Povreda ravnopravnosti čovjeka i građanina

Ovo krivično djelo čini onaj ko na osnovu razlike u rasi, vjeri, boji kože, etničkoj pripadnosti, političkom ili drugom uvjerenju, spolu, jeziku, obrazovanju, društvenom položaju uskrati ili ograniči građanska prava utvrđena međunarodnim ugovorom, ustavom, zakonom ili drugim propisom ili općim aktom ili onaj ko na osnovu takve razlike ili pripadnosti daje pojedincima neopravdane povlastice ili pogodnosti.

Počinitelj krivičnog djela u načelu može biti svako ali iz prirode ovog krivičnog djela proizlazi da ga može izvršiti samo osoba koja je prema funkciji koju obavlja u mogućnosti uskratiti ili ograničiti građanima prava koja im pripadaju ili dati pojedincima neopravdane povlastice ili pogodnosti.

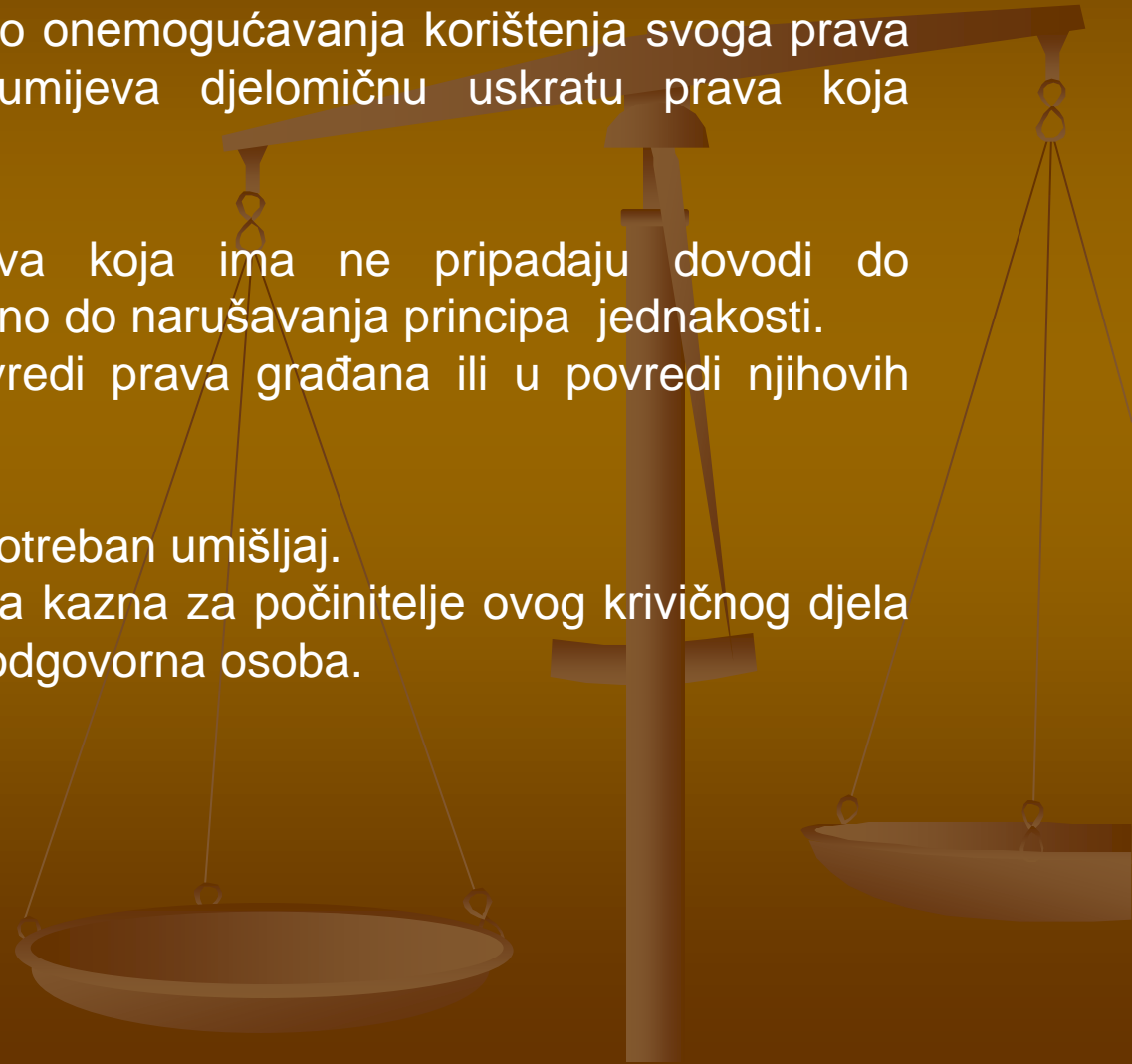

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to kao uskraćivanje odnosno ograničavanje prava građana ili kao davanje pojedincima povlastica i pogodnosti koje im ne pripadaju.

Uskratiti pravo znači potpuno onemogućavanje korištenja svoga prava dok ograničavanje podrazumijeva djelomičnu uskratu prava koja građanima pripadaju.

Davanjem pojedincima prava koja im ne pripadaju dovodi do nejednakosti građana odnosno do narušavanja principa jednakosti. Posljedica se sastoji u povredi prava građana ili u povredi njihovih interesa.

Za krivičnu odgovornost je potreban umišljaj. Zakonom je propisana stroža kazna za počinitelje ovog krivičnog djela ako je u pitanju službena ili odgovorna osoba.

Sprječavanja povratka izbjeglice ili raseljene osobe

Ovo krivično djelo čini tko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protupravan način spriječi izbjeglicu ili raseljenu osobu da se vrati u svoj dom ili dakoristi svoju imovinu koje je u neprijateljskim aktivnostima oduzeta.

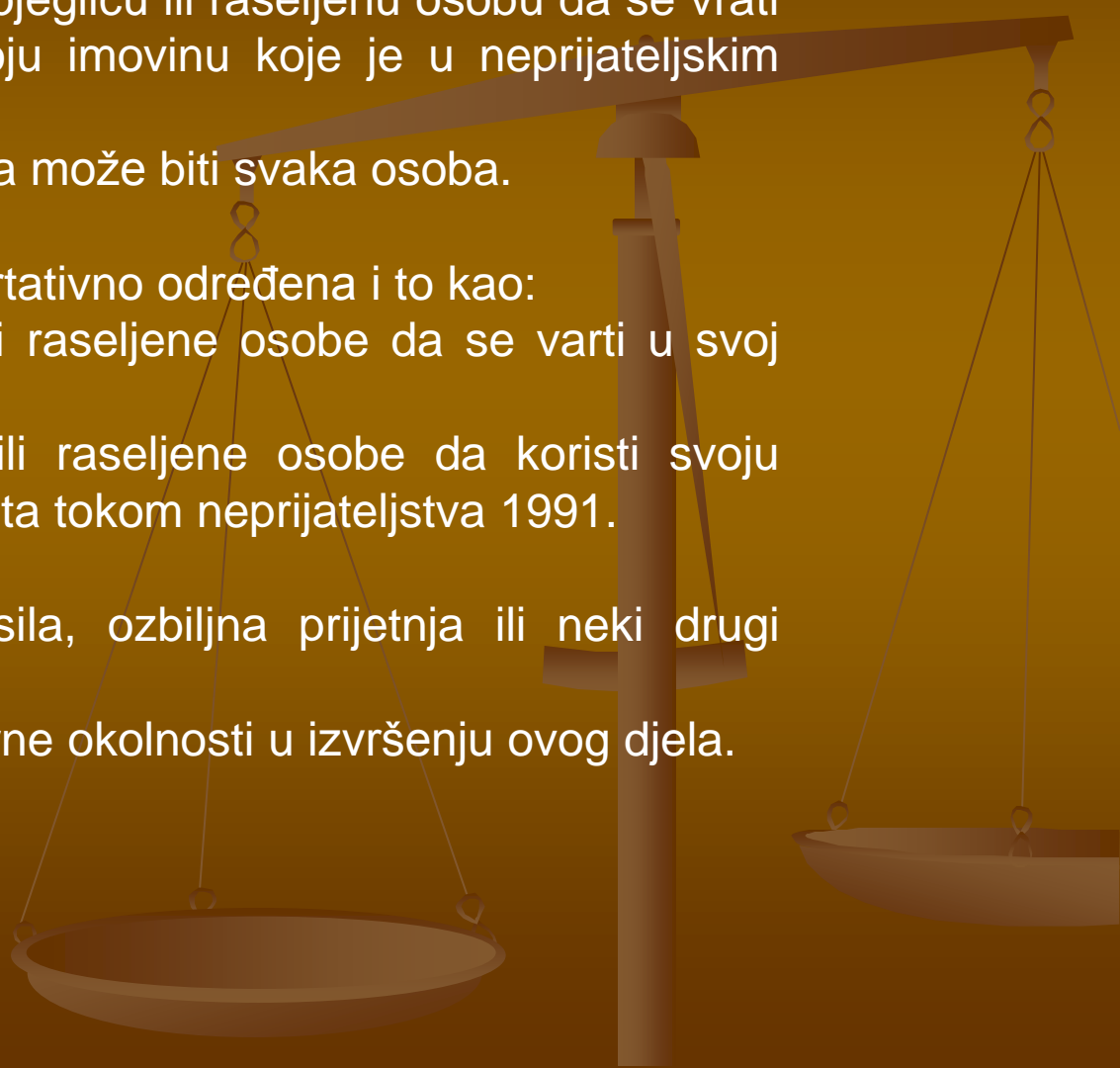
Počinitelj ovog krivičnog djela može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela je alertativno određena i to kao:

- 1) Sprječavanje izbjeglice ili raseljene osobe da se vrati u svoj dom ili
- 2) Sprječavanje izbjeglice ili raseljene osobe da koristi svoju imovinu koja joj je bila oduzeta tokom neprijateljstva 1991.

Sredstva sprječavanja su sila, ozbiljna prijetnja ili neki drugi protupravni način.

Sila ili prijetnja su kvalifikatorne okolnosti u izvršenju ovog djela.

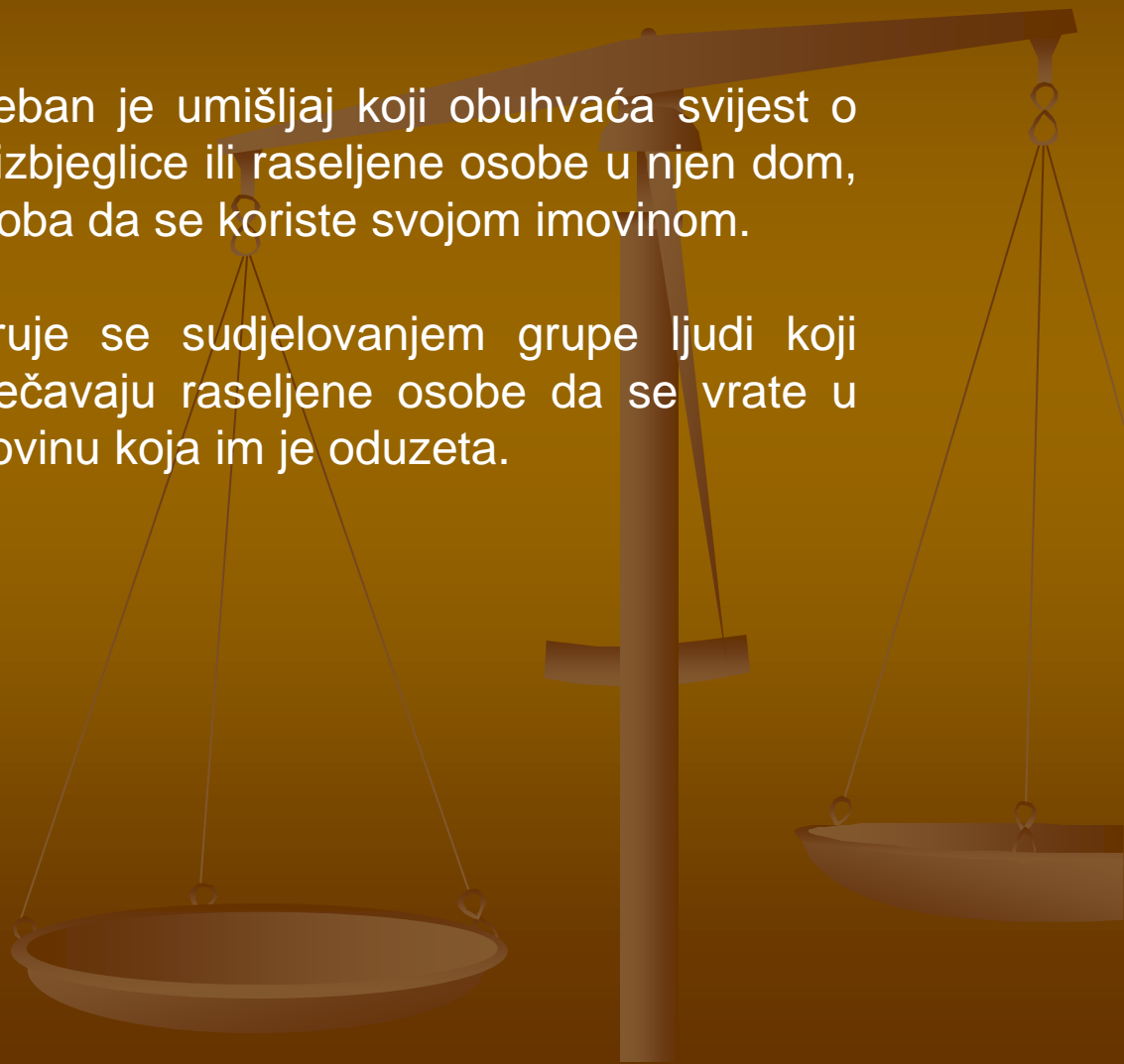

Sila može biti apsolutna i kompulzivna, neposredna i posredna.

Pritnja mora biti ozbiljna i ostvariva, odnosno da pasivni subjekt vjeruje u njezino ostvarenje.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest o radnju sprječavanja povratka izbjeglice ili raseljene osobe u njen dom, odnosno o sprjačavanju tih osoba da se koriste svojom imovinom.

Teži oblik ovog djela ostvaruje se sudjelovanjem grupe ljudi koji zajedničkim djelovanjem sprječavaju raseljene osobe da se vrate u svoj dom i da koriste svoju imovinu koja im je oduzeta.

Protupravno oduzimanje slobode

Ovo krivično djelo čini ko drugog protupravno zatvori, drži zatvorena ili na drugi način liši slobode kretanja.

Počinitelj krivičnog djela može biti svaka osoba.

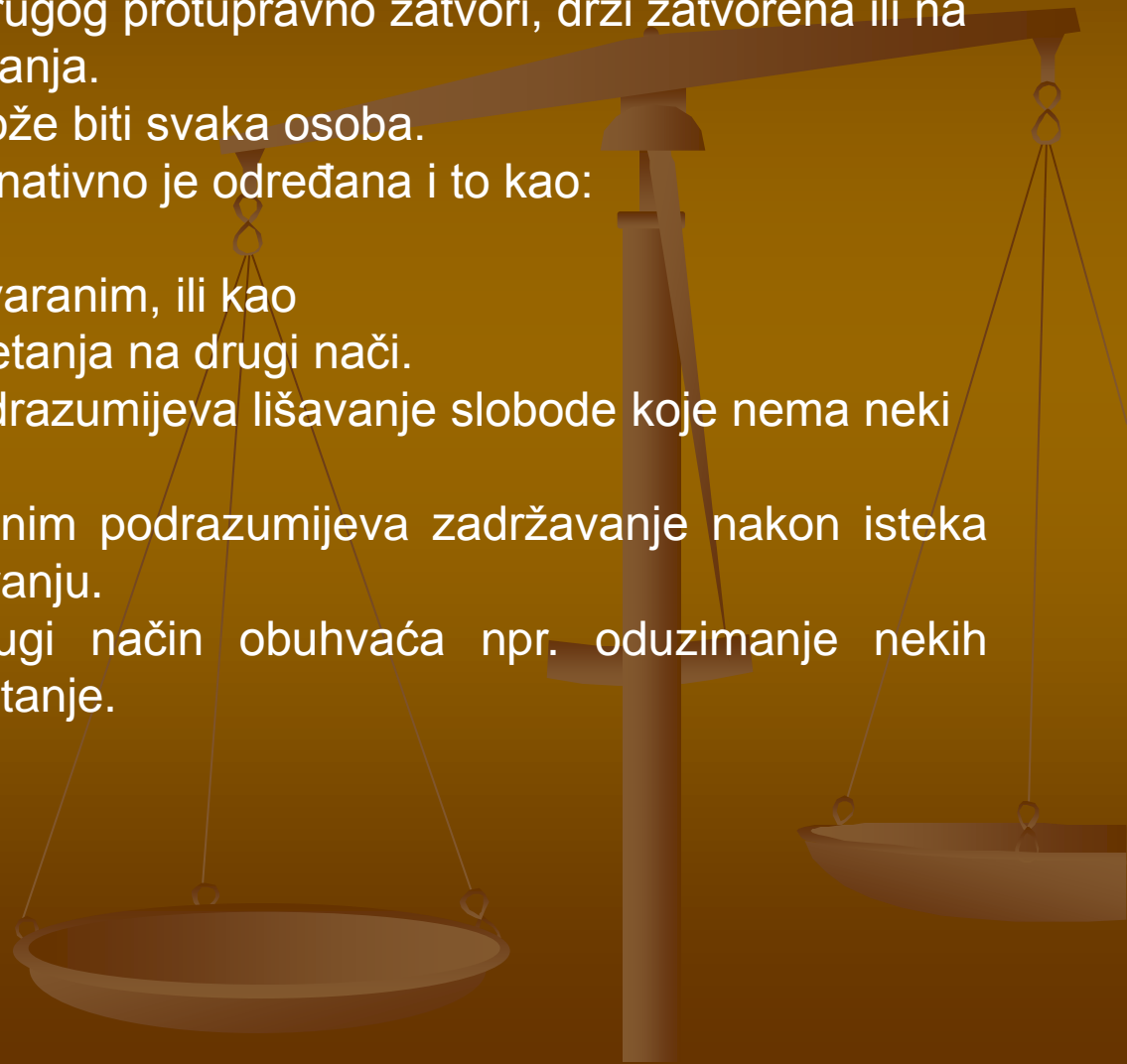
Radnja krivičnog djela alternativno je određana i to kao:

- 1) protupravno zatvaranje,
- 2) protupravno držanje zatvaranim, ili kao
- 3) protupravno lišavanje kretanja na drugi nači.

Protupravno zatvaranje podrazumijeva lišavanje slobode koje nema neki pravni osnov.

Pruparvno držanje zatvorenim podrazumijeva zadržavanje nakon isteka zakonskog osnova o zatvaranju.

Lišavanje slobode na drugi način obuhvaća npr. oduzimanje nekih pomagala koja služe za kretanje.

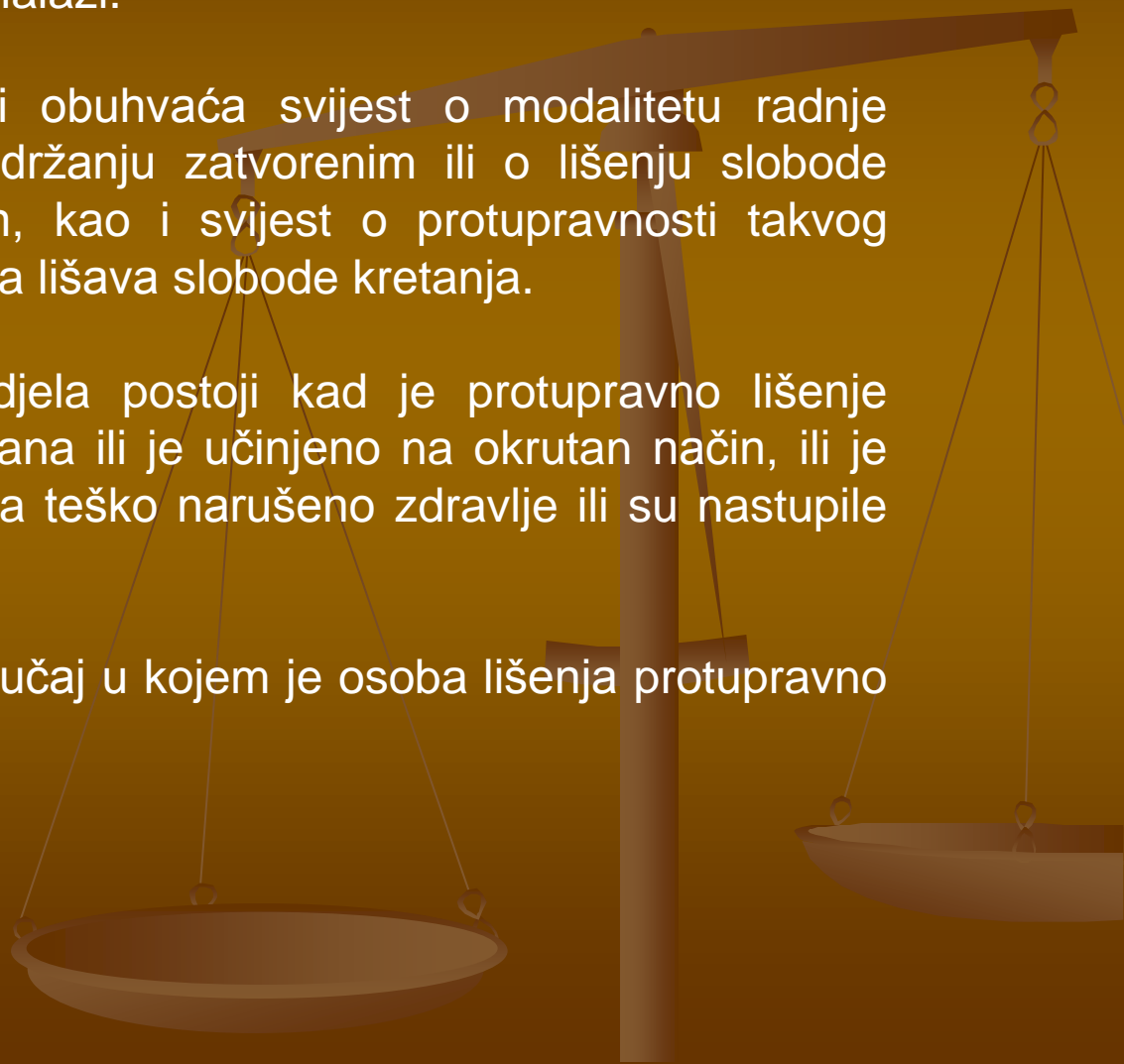
Ovom inkriminacijom štiti se sloboda kretanja čovjeka i to pravo na kretanje.

Izvršenjem ovog krivičnog djela osoba se protiv svoje volje sprječava u promjeni mjesta na kojem se nalazi.

Oblik krivnje je umišljaj koji obuhvaća svijest o modalitetu radnje počinjenja, tj. o zatvaranju, držanju zatvorenim ili o lišenju slobode kretanja na neki drugi način, kao i svijest o protupravnosti takvog postupka kojim se druga osoba lišava slobode kretanja.

Teži oblik počinjenja ovog djela postoji kad je protupravno lišenje slobode trajalo duže od 30 dana ili je učinjeno na okrutan način, ili je osobi kojoj je oduzeta sloboda teško narušeno zdravlje ili su nastupile druge teške posljedice.

Najteži oblik podrazumijeva slučaj u kojem je osoba lišenja protupravno slobode, izgubila život.

Otmica

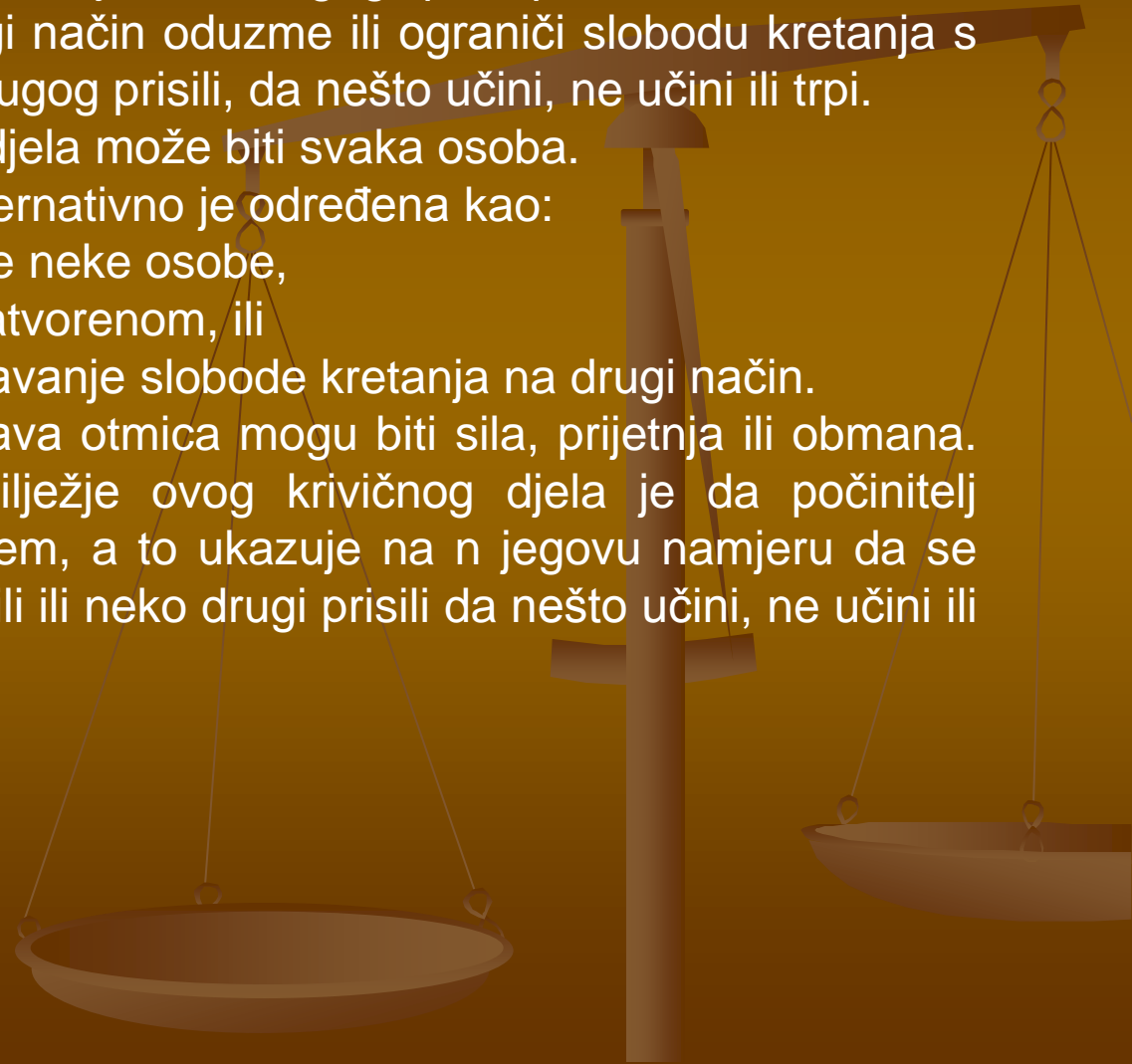
Ovo krivično djelo čini onaj tko drugog protupravno zatvori, drži zatvorenim ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja s ciljem da njega ili koga drugog prisili, da nešto učini, ne učini ili trpi.

Počinitelj ovog krivičnog djela može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena kao:

- 1) protupravno zatvaranje neke osobe,
- 2) držanje neke osobe zatvorenom, ili
- 3) oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja na drugi način.

Sredstva kojima se izvršava otmica mogu biti sila, prijetnja ili obmana. Posebno subjektivno obilježje ovog krivičnog djela je da počinitelj postupa s određenim ciljem, a to ukazuje na njegovu namjeru da se otmicom oteta osoba prisili ili neko drugi prisili da nešto učini, ne učini ili trpi.

Za postojanje ovog djela nije neophodno da je cilj i postignut. Razlika između krivičnog djela protupravnog lišenja slobode i krivičnog djela otmice je upravo subjektivni element, jer kod otmice cilj je da se oduzimanjem slobode pasivni subjekt ili netko drugi prisili da nešto učini, ne učini ili trpi.

Otmica je trajno krivično djelo, što znači da traje sve dok se oteta osoba nalazi u vlasti počinitelja djela.

Za počinjenje djela potreban je direktni umišljaj kojim je obuhvaćena svijest o radnjama lišenja slobode neke osobe, kao i svijest da se lišavanje čini s ciljem da se oteta osoba ili neka druga osoba prisili na neko činjenje, ne činjenje ili trpljenje.

Teži oblik ovog djela ko izvrši otmicu djeteta ili maloljetnika, ili ako je otmica izvršena u sastavu grupe ljudi ili organizirane grupe ljudi.

Kvalificirane okolnosti su:

- 1) Starosna dob pasivnog subjekta,
- 2) kvalificirana prijetnja radi ostvarenja cilja otmice i
- 3) počinjenje djela od strane više osoba.

Iznuđivanje iskaza

Krivično djelo čini službena osoba koja u vršenju službe upotrijebi silu, prijetnju ili drugi protupravan način ciljem iznuđivanja iskaza ili koje druge izjave od osumnjičenika, optuženika, svjedoka, vještaka ili koga drugog.

Počinitelj može biti samo službena osoba i to u vršenju službe. Mogući pasivni subjekti ovog krivičnog djela su osobe koje su osumnjičene, optužene, koje se pojavljuju kao svjedoci, vještaci, a mogu biti i neke druge osobe.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to kao:

1) Upotreba sile, 2) upotreba prijetnje i 3) upotreba nekog drugog protupravnog načina.

Postupanje s ciljem da se iznudi iskaz ili neka druga izjava predstavlja posebno subjektivno obilježje ovog krivičnog djela.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest o svojstvu izvršitelja, svijest o modalitetu poduzetih radnji izvršenja i svijest o pasivnom subjektu.

Teži oblik podrazumijeva da je iznuđivanje iskaza vršeno teškim nasiljem uslijed čega su nastale teške posljedice za osumnjičenika ili optuženika u krivičnom postupku.

Zlostavljanje u obavljanju službe

Ovo krivično djelo čini službena osoba koja u obavljanju službe drugog zlostavlja, annosi mu teže tjelesne ili duševne patnje, zastrašuje ga ili vrijeđa.

Učinitelj može biti samo službena osoba.

Radnja krivičnog djela alternativno je određana kao:

1) Zlostavljanje drugog, 2) nanošenje težih tjelesnih ili duševnih patnji 3) zastrašivanje drugog, i 4) vrijeđanje drugog.

Zlostavljanje znači poduzimanje takvih radnji koje kod pasivnog subjekta prouzrokuju određene tjelesne ili duševne patnje slabijeg intenziteta, a koje ne predstavljaju laku tjelesnu povredu (šamaranje, štipanje, povlačenje za uši, nos, kosu, ismijavanje, itd. Pod nanošenjem težih tjelesnih i duševnih smetnji smatra se poduzimanje takvih radnji kojima se narušava fizički ili psihički integritet neke osobe (izlaganje velikoj vrućini, držanje u određenom položaju, nedopuštanje spavanja...itd). Zastrašivanje je izazivanje straha a vrijeđanje može biti verbalno, realno ili simboličko.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest o osobnom svojstvu počinitelja, svijest o modalitetu radnje učinjenja, svijest da se zlostavljanje vrši u obavljanju službe.

Ugrožavanje sigurnosti

Krivično djelo čini onaj ko ugrozi sigurnost neke osobe ozbiljnom prijetnjom da će napasti na život ili tijelo te osobe ili ako na taj način izazove uznemirenje građana.

Počinitelj ovog djela može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela sastoji se u upotrebi ozbiljne prijetnje da će se napasti na život ili tijelo neke osobe, dakle radi se o kvalificiranoj prijetnji, upućenoj pasivnom subjektu.

Prijetnja se može izraziti usmeno, pisanim putem ili konkludentnim radnjama.

Prijetnja mora biti ozbiljna i objektivno podobna da kod pasivnog subjekta izazove osjećaj straha odnosno osobne ugroženosti.

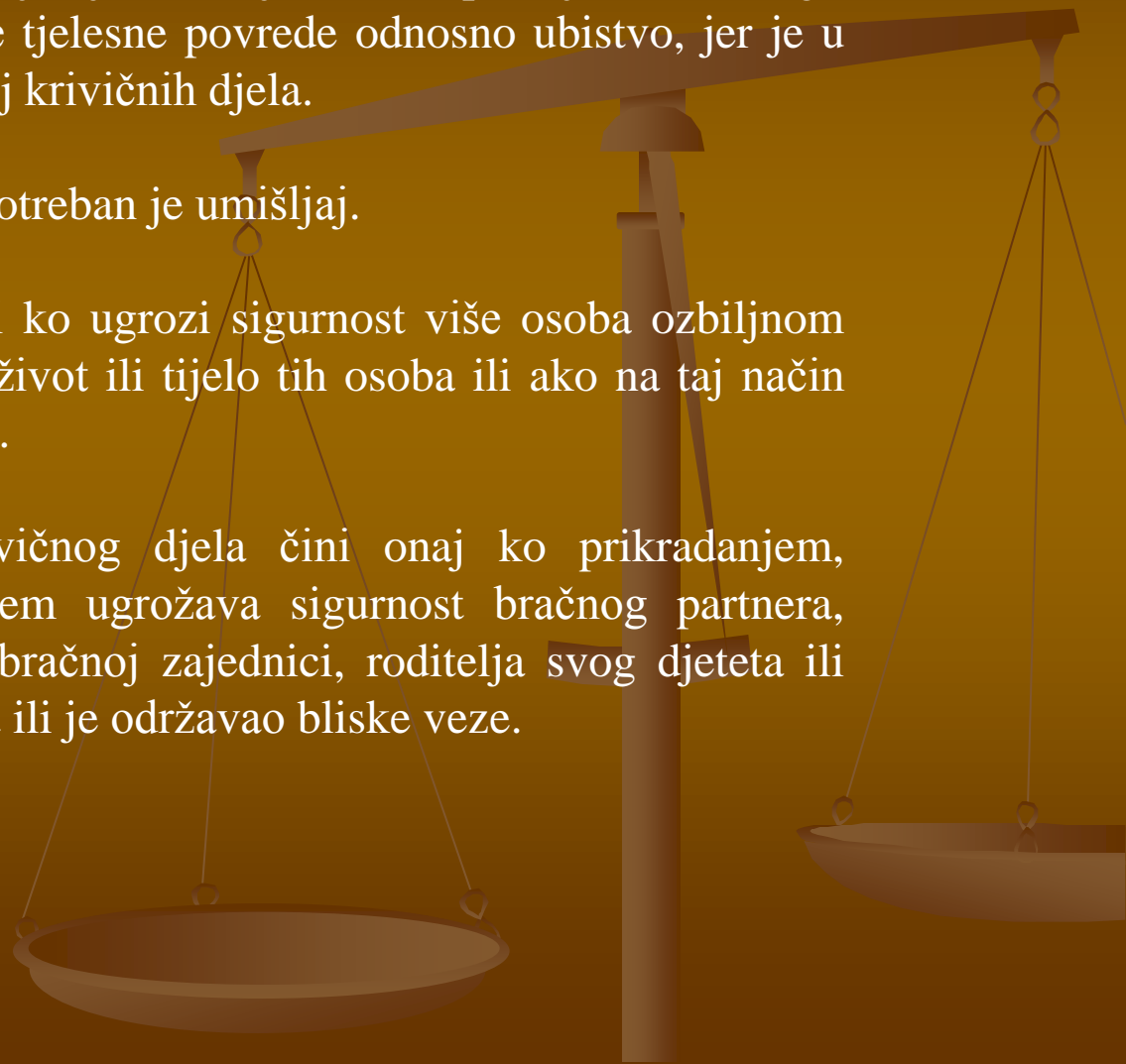
Za postojanje ovog djela nije potrebno da počinitelj namjerava stvarno i realizirati prijetnju.

Prijetnja je upravljiva na to da pasivni subjekt nešto učini ne učini ili trpi. U slučaju realizacije prijetnje ovo djelo neće postojati već drugo krivično djelo lake ili teške tjelesne povrede odnosno ubistvo, jer je u pitanju prividni idealni stjecaj krivičnih djela.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj.

Teži oblik ovog djela čini ko ugrozi sigurnost više osoba ozbiljnom prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tih osoba ili ako na taj način izazove uznemirenje građana.

Poseban oblik ovog krivičnog djela čini onaj ko prikradanjem, praćenjem ili uznemiravanjem ugrožava sigurnost bračnog partnera, osobe s kojom živi u izvanbračnoj zajednici, roditelja svog djeteta ili druge osobe s kojom održava ili je održavao bliske veze.

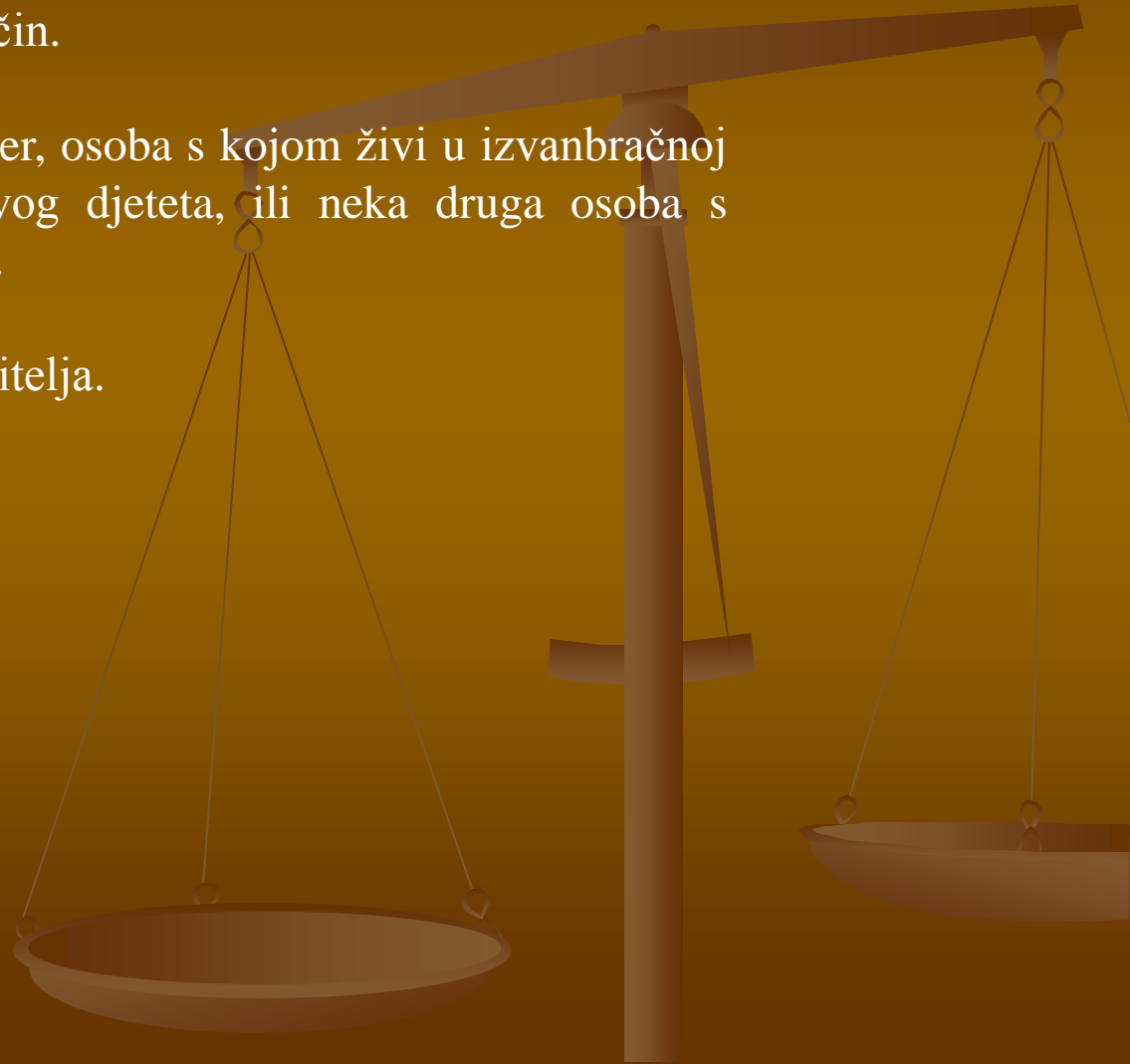

Radnja ovog djela alternativno je određena kao:

- 1) prikradanje,
- 2) učestalo praćenje,
- 3) uznemiravanje na drugi način.

Pasivni subjekt je bračni partner, osoba s kojom živi u izvanbračnoj zajednici, roditelj počiniteljevog djeteta, ili neka druga osoba s kojom je održavao bliske veze.

Oblik krivnje je umišljaj počinitelja.

Narušavanje nepovredivosti doma

Krivično djelo čini onaj ko neovlašteno prodre u tuđi dom ili zatvorene prostorije ili se na zahtjev ovlaštenika ne udalji.

Ovim se krivičnim djelom štiti nepovredivost doma ili drugih zatvorenih prostorija.

Zatvorene prostorije smatraju se one prostorije koje nisu stan s tim da se u njima ne može ući slobodno, kao npr. garaže, podrumi, tavani, skladišta, ograđena dvorišta itd.

Počinitelj može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to kao: 1) Neovlašteno prodiranje u tuđi dom ili zatvorene prostorije, 2) neudaljavanje iz doma ili zatvorene prostorije na zahtjev ovlaštene osobe.

Oblik krivnje je uumišlja.

Teži oblik ovog djela čini službena osoba u vršenju službe. Kvalificirane okolnosti su svojstvo počinitelja i okolnost da je djelo počinio u obavljanju službe.

Protuzakoniti pretres

Ovo krivično djelo čini službena osoba koja u vršenju službe protuzakonito izvrši pretresanje stana, prostorija ili osoba.

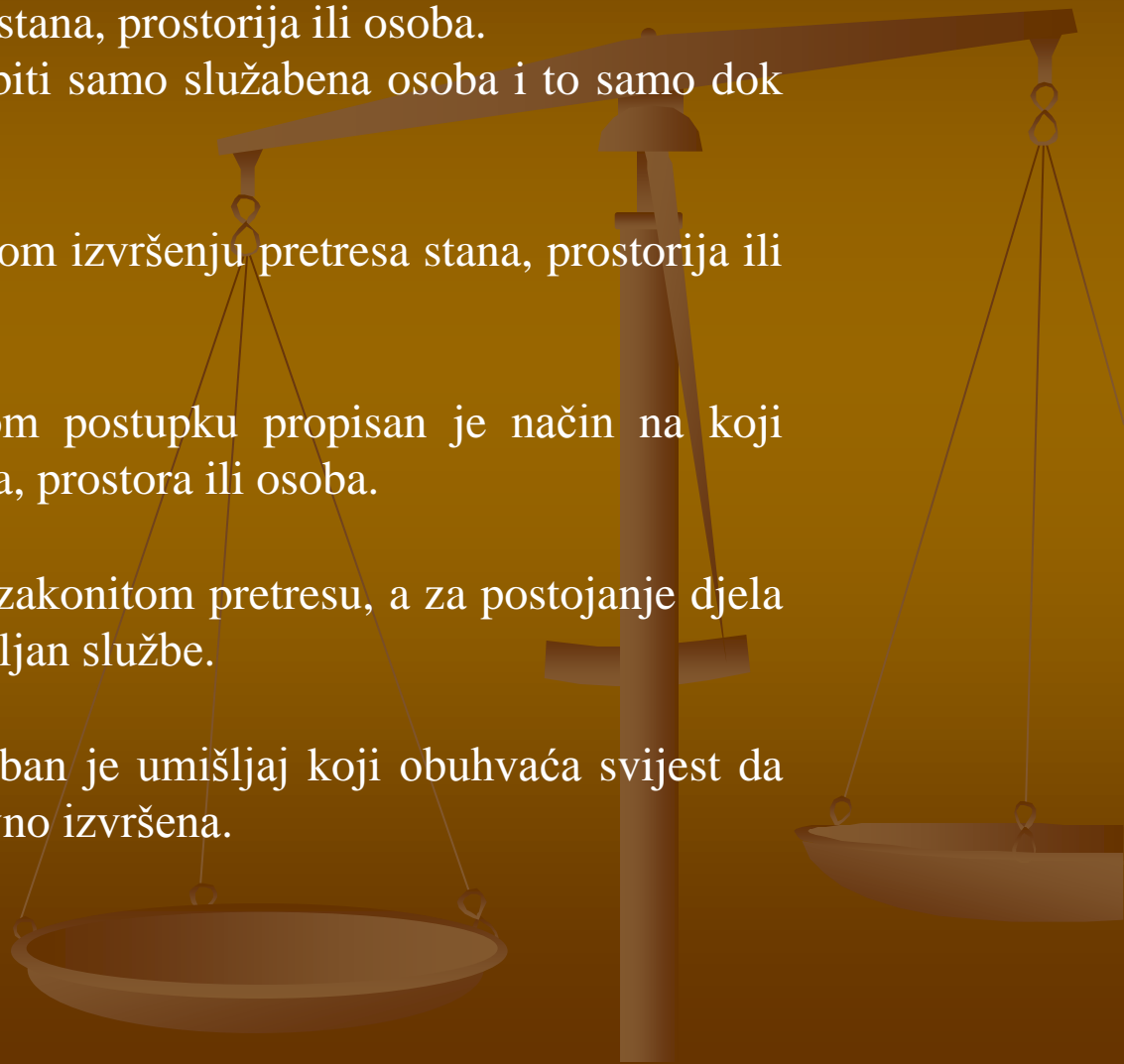
Učinitelj krivičnog djela može biti samo službena osoba i to samo dok vrši službu.

Radnja se sastoji u protuzakonitom izvršenju pretresa stana, prostorija ili osoba, s tim da to vrši u službi.

Odredbama Zakona o krivičnom postupku propisan je način na koji službene osobe vrše pretres stana, prostora ili osoba.

U ovom slučaju radi se o protuzakonitom pretresu, a za postojanje djela bitno je da se pretres vrši u obavljanju službe.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj koji obuhvaća svijest da se radi o radnji koja je protupravno izvršena.

Povreda tajnosti pisma ili druge pošiljke

Ovo krivično djelo čini onaj ko bez odobrenja otvori tuđe pismo ili brzojav, ili kakvo drugo zatvoreno pismo ili pošiljku ili na drugi način povrijedi njihovu tajnost ili ko neovlašteno drži, prikrije, uništi ili drugome preda tuđe pismo, brzojav, zatvoreno pismo ili pošiljku. Počinitelj može biti svaka osoba.

Ovim s ekrivičnim djelom štiti nepovredivost tajnosti pisama i drugih sredstava općenja ili komuniciranja.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to kao:

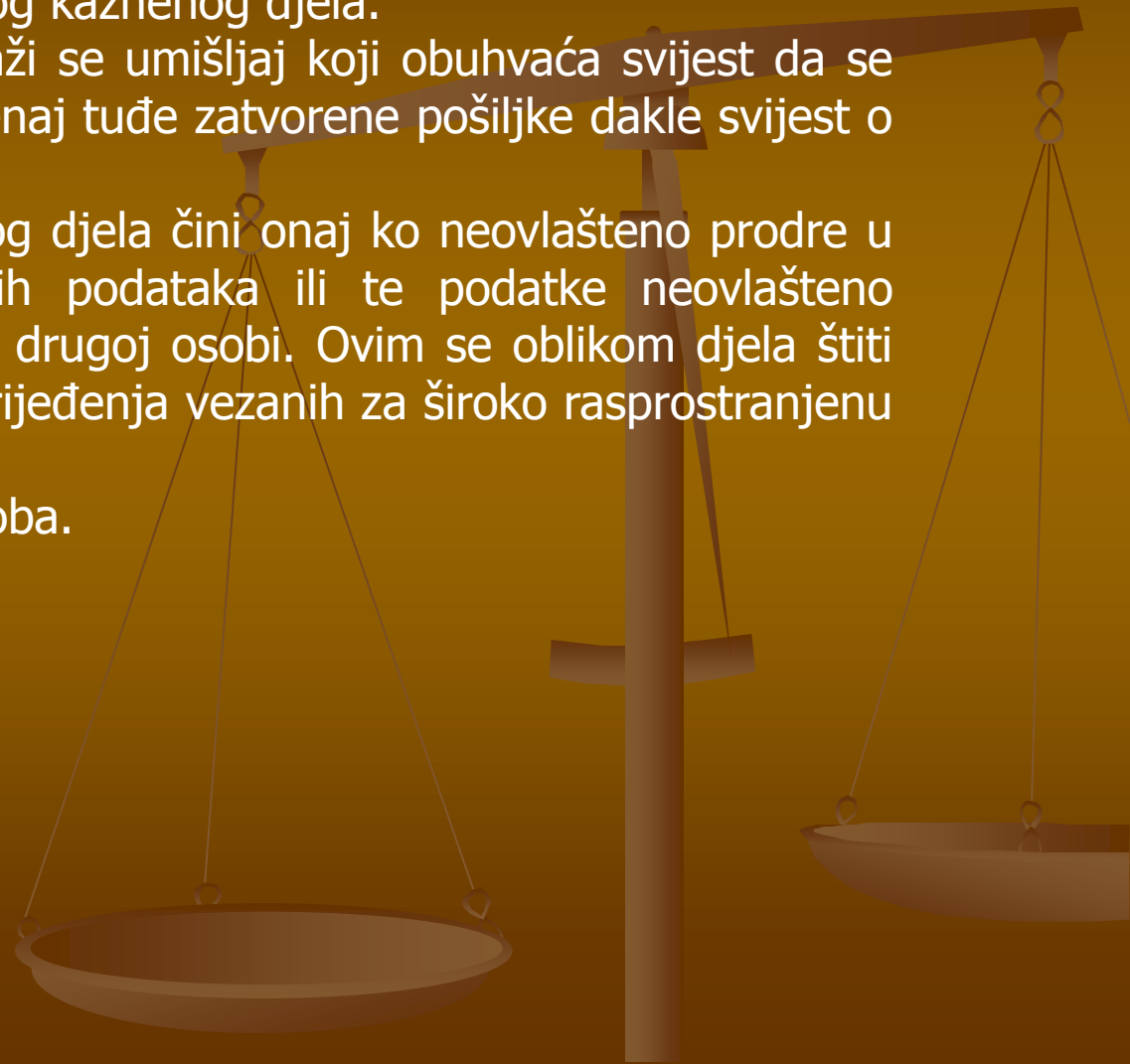
- 1) otvaranje bez odobrenaj tuđeg pisma ili brzojava ili kakvog drugog zatvorenog pisma ili pošiljke,
- 2) povrijeđevanje tajnosti tuđeg pisma ili brzojava ili kakvog drugog zatvorenog pisma ili pošiljke,
- 3) ili kao neovlašteno zadržavanje, prikrivanje, uništenje, ili predaja navedenog nekom drugom.

Predmet djela su: tuđe pismo, brzojav, drugo zatvoreno pismo ili pošiljka što znači da njihov sadržaj nije vidljiv i ne može se saznati bez otvaranja. Ti predmeti moraju biti tuđi, dakle nisu adresirani na osobu koja otvara pismo. Sam sadržaj pošiljke nije od znančaja za ostvarenje obilježja bića ovog kaznenog djela.

Za krivičnu odgovornost traži se umišljaj koji obuhvaća svijest da se radi o otvaranju bez odobrenaj tuđe zatvorene pošiljke dakle svijest o protupravnosti.

Poseban oblik ovog krivičnog djela čini onaj ko neovlašteno prodre u kompjutorsku bazu osobnih podataka ili te podatke neovlašteno koristi, ili ih čini dostupnim drugoj osobi. Ovim se oblikom djela štiti zloupotreba tehničkih unaprijeđenja vezanih za široko rasprostranjenu upotrebu kompjutera.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Radnja ovog djela alternativno je određena i to kao:

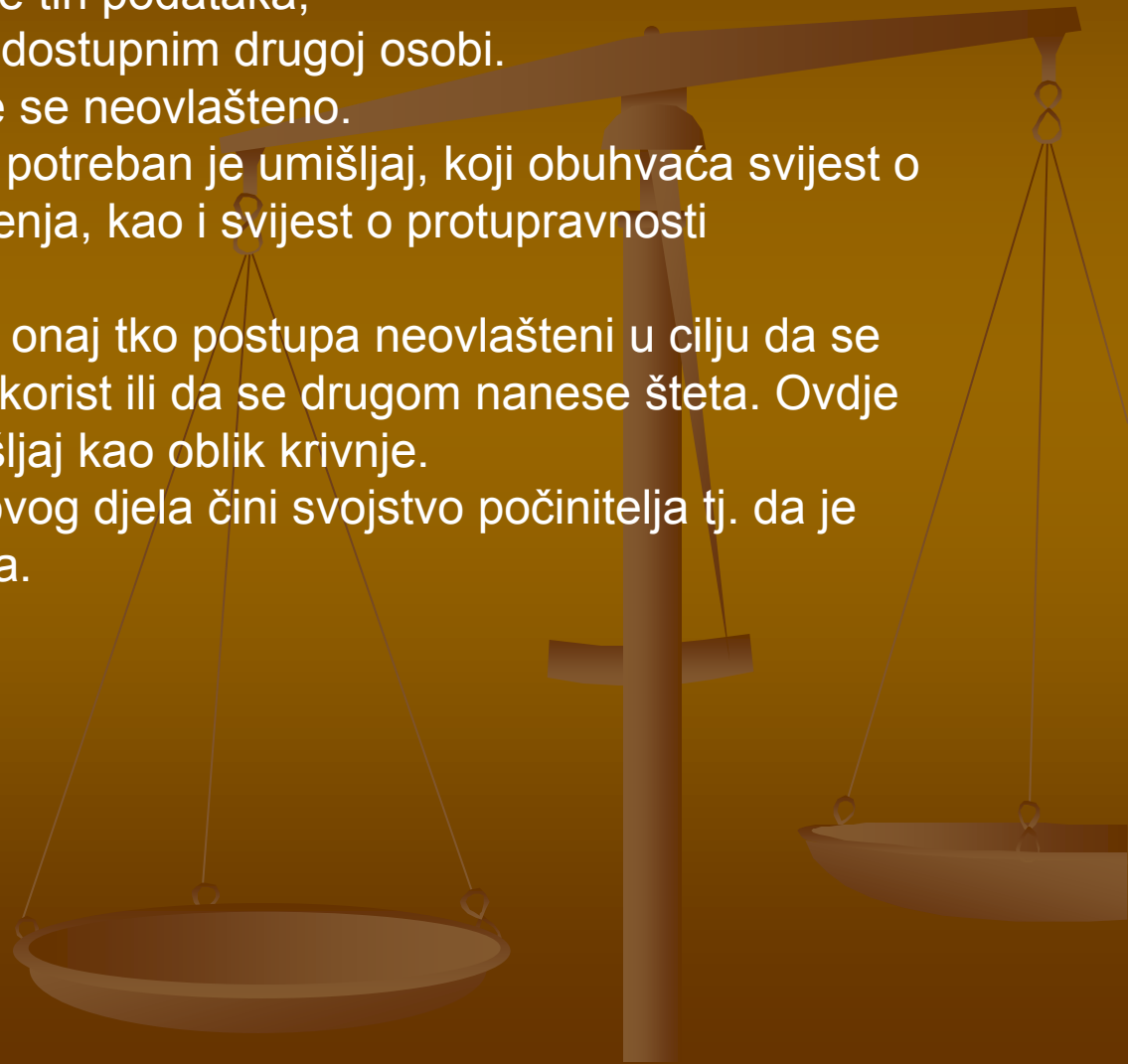
- 1) neovlašteno prodiranje u kompjutorsku bazu osobnih podataka,
- 2) Neovlašteno korištenje tih podataka,
- 3) Činjenje tih podataka dostupnim drugoj osobi.

Svi oblici ovog djela čine se neovlašteno.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, koji obuhvaća svijest o modalitetu radnje počinjenja, kao i svijest o protupravnosti postupanja.

Teži oblik ovog djela čini onaj tko postupa neovlašteno u cilju da se ili drugom pribavi kakvu korist ili da se drugom nanese šteta. Ovdje je potreban direktni umišljaj kao oblik krivnje.

Kvalifikatornu okolnost ovog djela čini svojstvo počinitelja tj. da je počinitelj službena osoba.

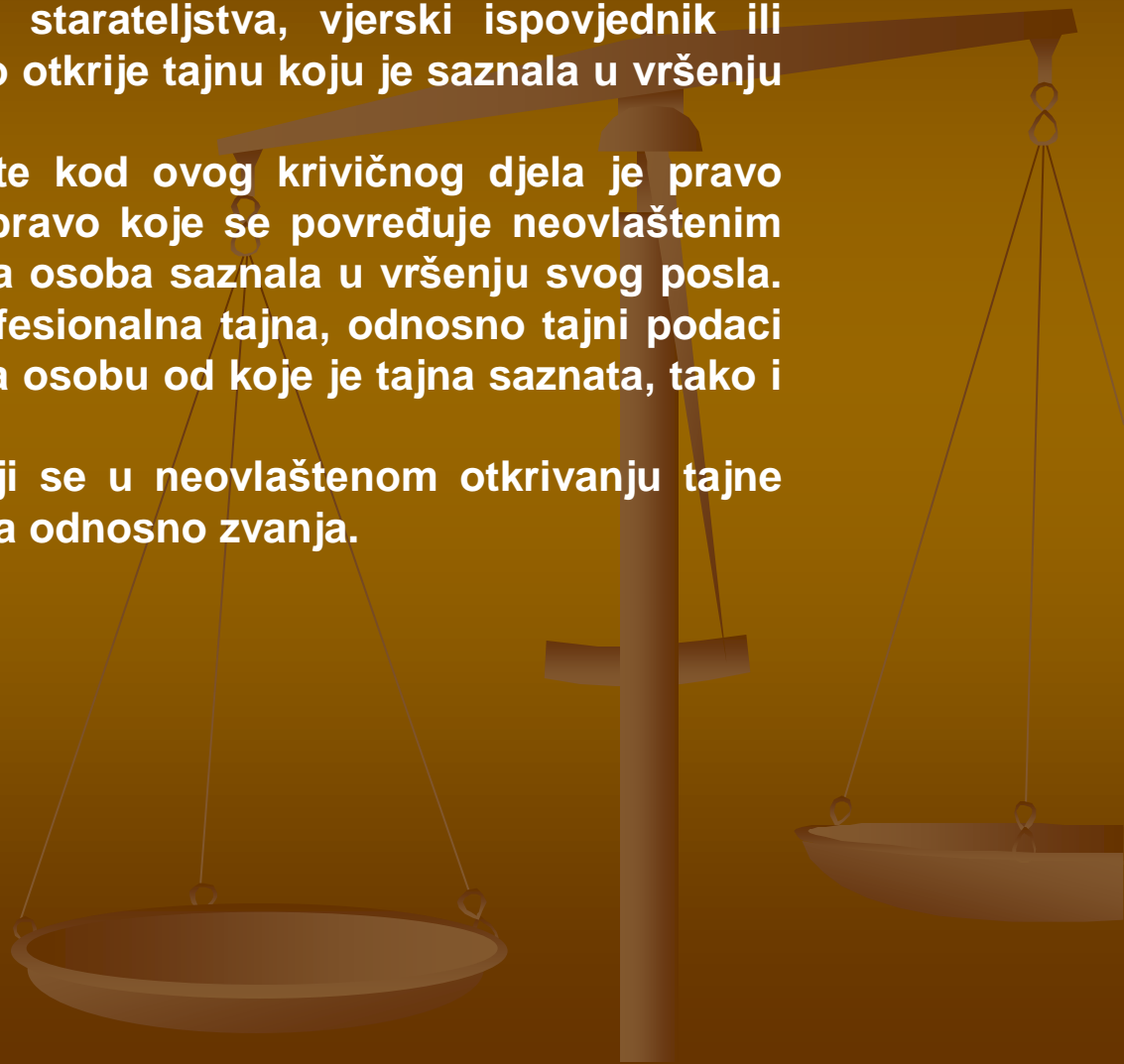

Neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne

Ovo krivično djelo čini advokat, branitelj, javni bilježnik, doktor medicine, doktor stomatologije, babica ili drugi zdravstveni djelatnik, psiholog, djelatnik starateljstva, vjerski ispovjednik ili druga osoba koja neovlašteno otkrije tajnu koju je saznala u vršenju svog zvanja.

Objekt krivično pravne zaštite kod ovog krivičnog djela je pravo pojedinca na osobnu tajnu, pravo koje se povređuje neovlaštenim otkrivanjem tajne koju je neka osoba saznala u vršenju svog posla. Objekt krivičnog djela je profesionalna tajna, odnosno tajni podaci koji se mogu odnositi kako na osobu od koje je tajna saznata, tako i na neku drugu osobu.

Radnja krivičnog djela sastoji se u neovlaštenom otkrivanju tajne koja je saznata u vršenju posla odnosno zvanja.

Otkrivanje mora biti neovlašteno, jer se neće raditi o ovom krivičnom djelu ako je tajna otkrivena uz pristanak osobe na koju se odnosi ili kad postoji zakonska obveza koja da se saznata tajna otkrije.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, koji obuhvaća svijest da se otkriva nečija osobna tajna, za koju je saznao u vršenju poziva, dakle profesionalna tajna, te da se to čini neovlašteno.

Poseban osnov isključenja protupravnosti odnosno poseban osnov koji isključuje postojanje ovog krivičnog djela, podrazumijeva postojanje izričite odredbe da se tajna otkrije ako je to u općem interesu ili u interesu druge osobe koji je pretežniji od interesa čuvanja tajne.

Ovdje je istaknut izuzetak od čuvanja profesionalne tajne i zaštite privatne svojine koja je saznata u vršenju određenih profesionalnih djelatnosti.

Neovlašteno prisluškivanje i zvučno snimanje

Ovo krivično djelo čini onaj ko putem posebnih naprava bez odobrenaj prisluškuje ili zvučno snimi razgovor ili izjavu koja mu nije namijenjena ili omogući nepozvanoj osobi da se upozna s razgovorom ili izjavom koja je neovlašteno prisluškivana ili zvučno snimljena, ili ako neovlašteno prisluškuje ili snimi tuđe poruke u računalnom sustavu.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Ovom inkriminacijom štiti se sfera privatnosti pojedinca, odnosno osobno pravo svakoga da se može pouzdati u to da izjava koju je uputio određenoj osobi ili razgovor ne bude dostupan i drugima protiv njene volje.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to: 1) kao prisluškivanje 2) kao zvučno snimanje, 3) kao omogućavanje nepozvanoj osobi da se upozna sa razgovorom ili izjavom koja je neovlašteno prisluškivana ili zvučno snimljena, ili kao prisluškivanje ili snimanje tuđe poruke u računalnom sustavu.

Prisluškivanje podrazumijeva potajno ili prikriveno slušanje, a zvučno snimanje je tonsko zapisivanje razgovora ili izjave raznim audio uređajima.

Dakle, i prisluškivanje i snimanje moraju se činiti bez odobrenja, neovlašteno. Znači da djelo ne postoji ako postoji pristanak osobe da se razgovor snima ili sluša.

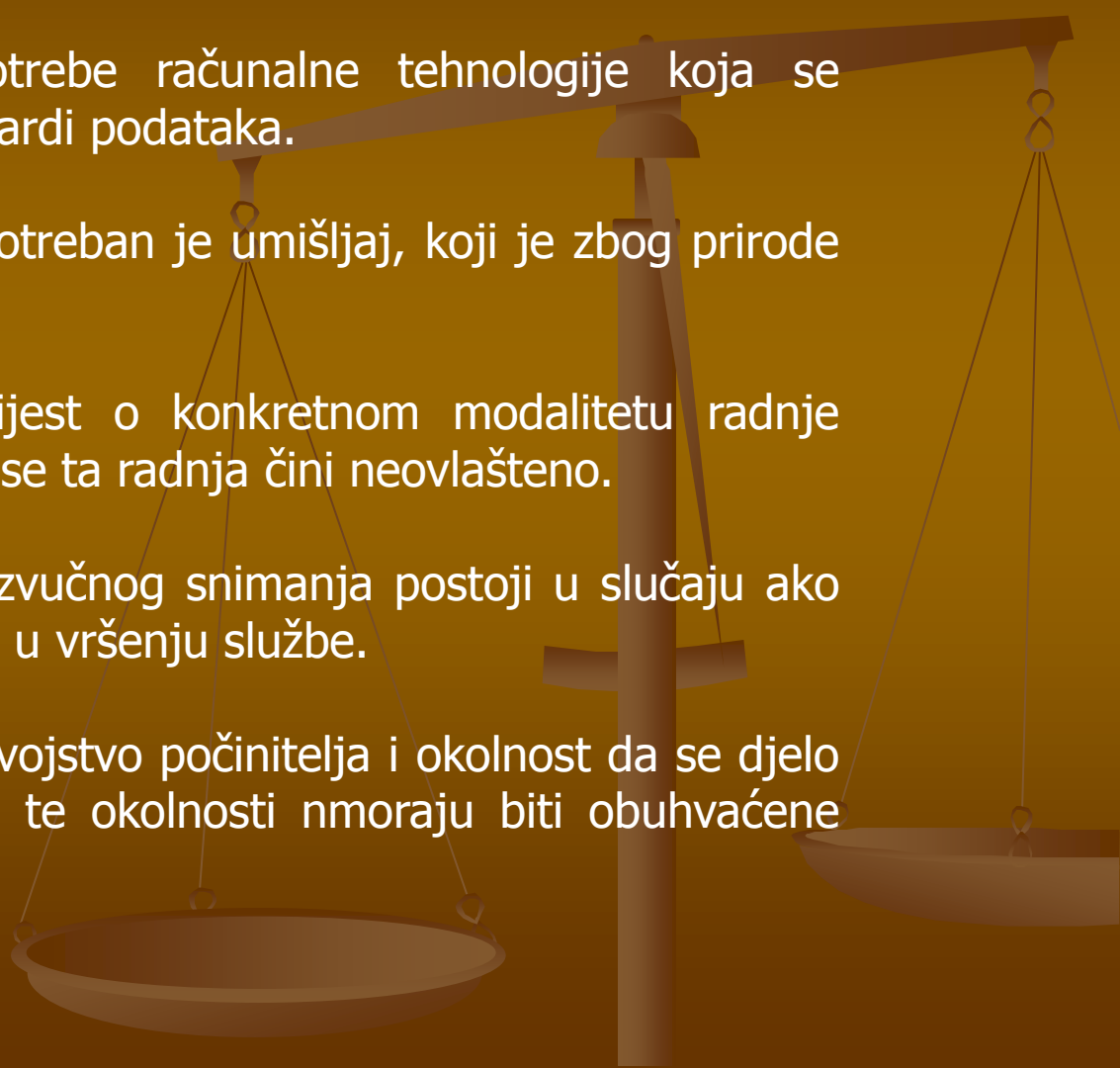
Posebni su oblici zloupotrebe računalne tehnologije koja se zasniva na elektronskoj obardi podataka.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj, koji je zbog prirode djela direktan.

Njime je obuhvaćena svijest o konkretnom modalitetu radnje učinjenja, zatim svijest da se ta radnja čini neovlašteno.

Teži oblik prisluškivanja i zvučnog snimanja postoji u slučaju ako djelo izvrši službena osoba u vršenju službe.

Kvalificirane okolnosti su svojstvo počinitelja i okolnost da se djelo vrši u obavljanju službe i te okolnosti nmoraju biti obuhvaćene umišljajem počinitelja.

Sprječavanje ili ometanje javnog okupljanja

Ovo krivično djelo čini onaj ko uskrati ili omete pravo građana na javno okupljanje.

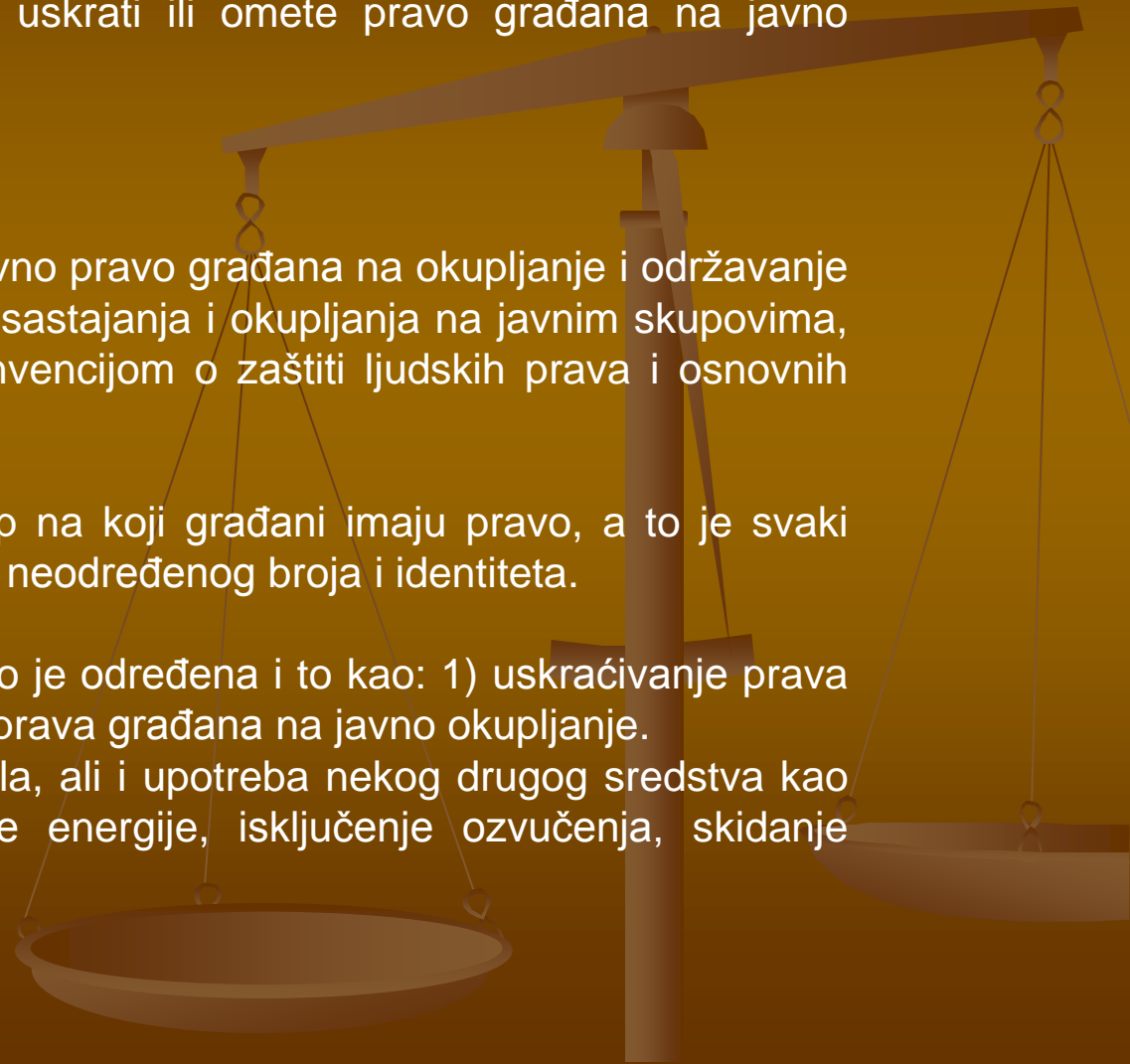
Učinitelj može biti svaka osoba.

Ovom se inkriminacijom štiti ustavno pravo građana na okupljanje i održavanje javnih skupova i njihova sloboda sastajanja i okupljanja na javnim skupovima, koji su propisani Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i Ustavom F BiH.

Objekt radnje je samo javni skup na koji građani imaju pravo, a to je svaki skup koji je pristupačan osobama neodređenog broja i identiteta.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i to kao: 1) uskraćivanje prava na javno okupljanje, 2) ometanje prava građana na javno okupljanje.

Sredstva su prijetnja, obmana, sila, ali i upotreba nekog drugog sredstva kao što je npr. isključenje električne energije, isključenje ozvučenja, skidanje plakata itd..

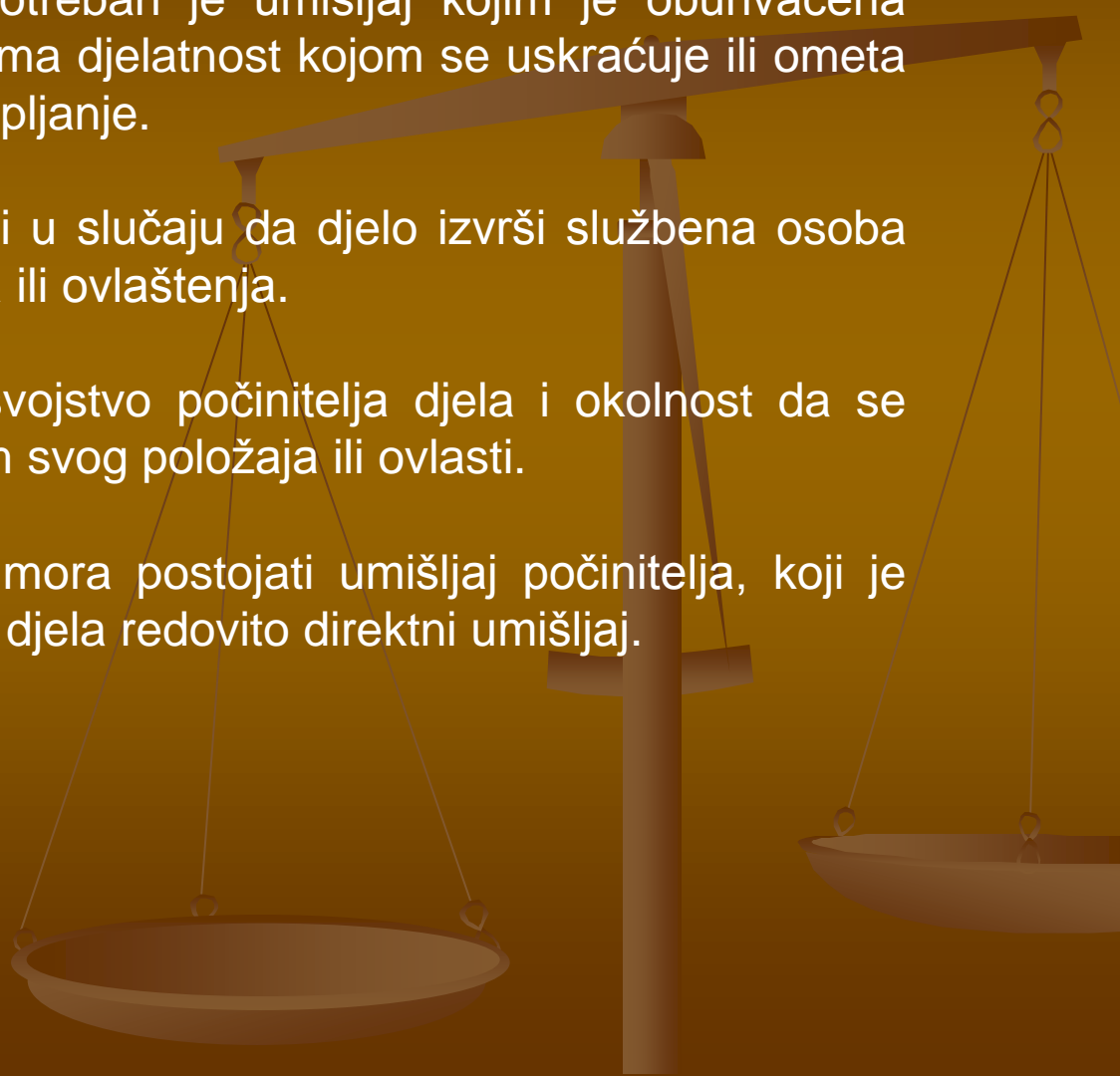
Posljedica krivičnog djela je neodržavanje javnog skupa ili u njegovom otežanom održavanju.

Za krivičnu odgovornost potreban je umišljaj kojim je obuhvaćena svijest o tome da se poduzima djelatnost kojom se uskraćuje ili ometa pravo građana na javno okupljanje.

Teži oblik ovog djela postoji u slučaju da djelo izvrši službena osoba zloupotrebom svog položaja ili ovlaštenja.

Kvalificirane okolnosti su svojstvo počinitelja djela i okolnost da se djelo izvršava zlouporabom svog položaja ili ovlasti.

U odnosu na te okolnosti mora postojati umišljaj počinitelja, koji je zbog prirode ovog krivičnog djela redovito direktni umišljaj.

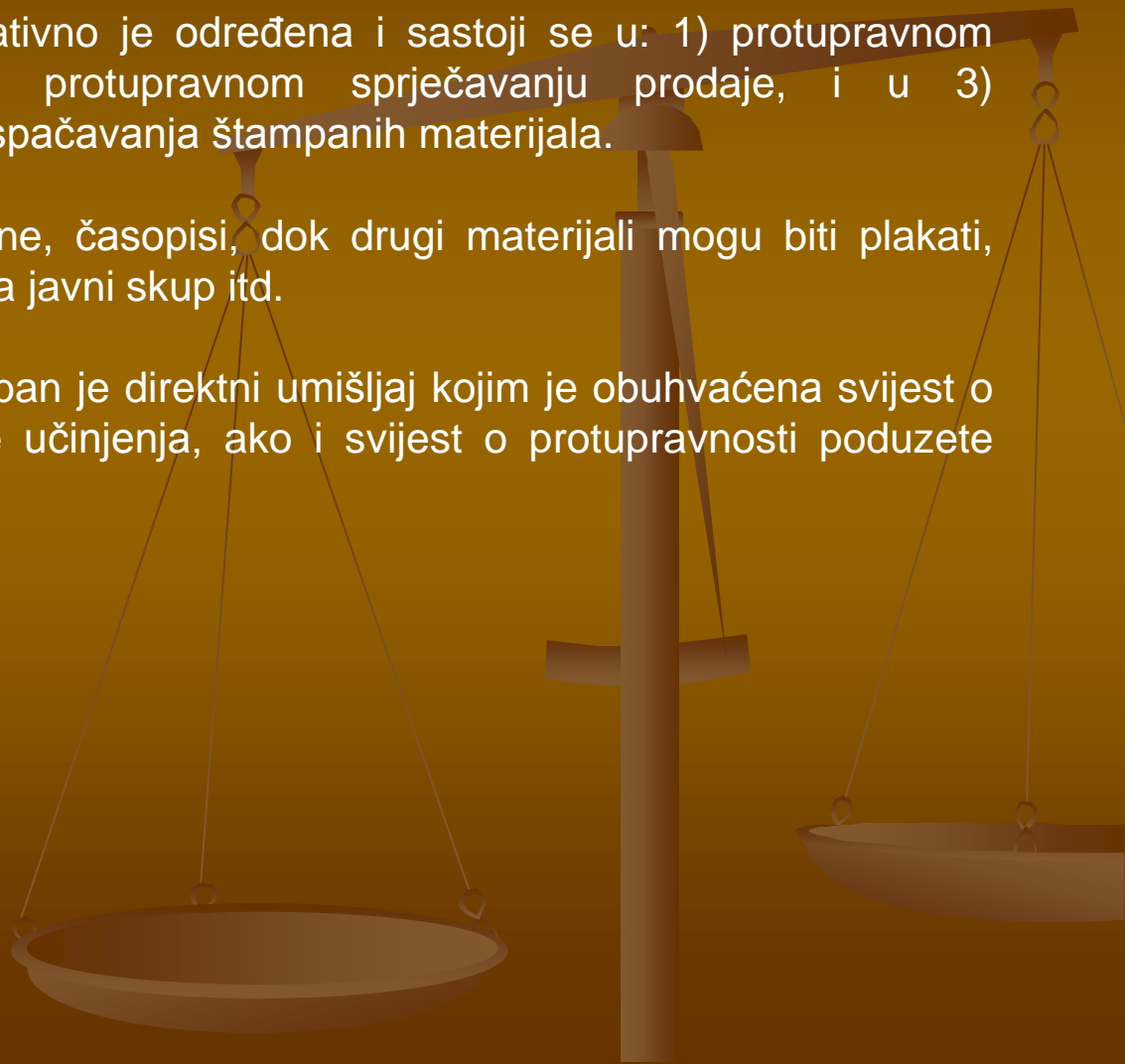
Ovo krivično djelo čini onaj ko protupravno sprječi štampanje, prodaju ili raspačavanje knjiga, časopisa, novina ili drugih štampanih materijala.

Ovom se inkriminacijom štiti ustavno pravo na slobodu štampe i princip da niko ne može sprječiti raspačavanje štampe, i širenje drugih obavještenja. Učinitelj može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena i sastoji se u: 1) protupravnom sprječavanju štampanja, 2) protupravnom sprječavanju prodaje, i u 3) protupravnom sprječavanju raspačavanja štampanih materijala.

Objekt radnje su knjige, novine, časopisi, dok drugi materijali mogu biti plakati, razglednice, amblemi, pozivi na javni skup itd.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj kojim je obuhvaćena svijest o konkretnom modalitetu radnje učinjenja, ako i svijest o protupravnosti poduzete radnje.

Povreda prava na podnošenje žalbi i molbi

Ovo krivično djelo čini službena ili odgovorna osoba koja zlouporabom svog položaja ili ovlasti prječi drugog da se koristi pravom na podnošenje žalbi, molbi, prigovora, predstavke itd.

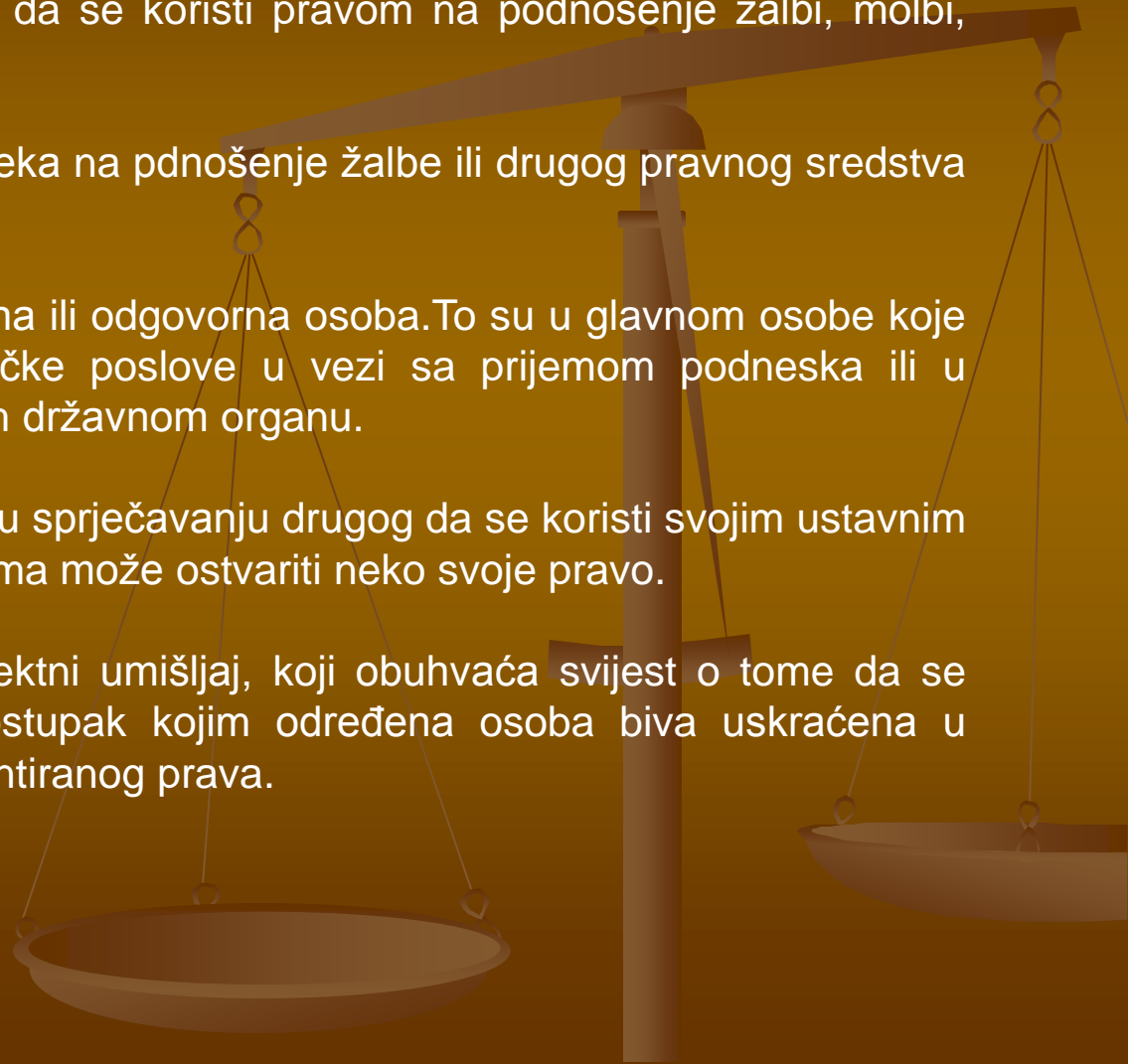
Inkriminacijom se štiti pravo čovjeka na podnošenje žalbe ili drugog pravnog sredstva koje je zagantirano ustavom.

Počinitelj može biti samo službena ili odgovorna osoba. To su u glavnom osobe koje obavljaju administrativno –tehničke poslove u vezi sa prijemom podneska ili u pisarnici suda ili u nekom drugom državnom organu.

Radnja krivičnog djela sastoji se u sprječavanju drugog da se koristi svojim ustavnim pravom da podnosi pismena kojima može ostvariti neko svoje pravo.

Za odgovornost je potreban direktni umišljaj, koji obuhvaća svijest o tome da se poduzme neka radnja, neki postupak kojim određena osoba biva uskraćena u ostvarenju svog ustavom zagantiranog prava.

Uskraćivanje biračkog prava

Uskraćivanje biračnog prava

Ovo krivično djelo čini onaj ko u obavljajući povjerene mu dužnosti u vezi s izborima za institucije u Federaciji, drugog protuzakonito ne uvede u birački popis ili ga izbriše iz biračkog popisa ili mu na drugi način uskrati biračko pravo, s ciljem da ga sprječi u ostvarivanju njegovog biračkog prava.

Objekt krivičnopravne zaštite je pravo građanina da bude uveden u popis birača koji je preduvjet za vršenje biračkog prava.

Počinitelj može biti samo osoba kojoj je povjerena određena dužnost u vezi s izborima za institucije u Federaciji.

Radnja krivičnog djela alternativno je određana i to kao: 1) neuvođenje u birački popis, 2) brisanje s biračkog popisa, 3) uskraćivanje biračkog prava na neki drugi način.

Krivično djelo je dovršeno kad je neka osoba onemogućena u vršenju biračkog prava.

Za krivičnu odgovornost traži se direktni umišljaj kojim je obuhvaćena svijest o nekom modalitetu radnje učinjenja, zatim svijest o protupravnosti takvog postupanja, svijest da se to čini u obavljanju dužnosti kao i svijest o cilju kojim je počinitelj motiviran.

Povreda slobode odlučivanja birača

Povreda slobode odlučivanja birača

Ovo krivično djelo čini ko silom, ozbiljnom prijetnjom, prinudom, podmićivanjem ili korištenjem njegovog teškog imovinskog stanja ili na drugi protupravan način utječe na birača da na izborima ili prilikom glasanja o opozivu ili na referendumu glasa za ili protiv pojedine liste, pojedinog kandidata, ili da glasa za ili protiv opoziva, za ili protiv prijedloga o kojem se odlučuje referendumom, ili da uopće ne glasa.

Počinitelj može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela sastoji se u utjecaju na birača koje je upravljeno na korištenju prava glasanja, odnosno na opredjeljenje birača pri glasanju. Sredstva kojim se ovo djelo ostvaruje su sila, prijetnja, prinuda, podmićivanje korištenju teškog imovinskog stanja ili na neki drugi protupravan način.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.

Teži oblik ovog djela ostvaruje se ako povredu slobode odlučivanja birača čini član biračkog odbora ili druga osoba u vršenju povjerene joj dužnosti u vezi s izborima.

Prijevarena pri glasanju

Ovo krivično djelo čini onaj ko na izborima za institucije ili pri glasovanju o opozivu predstavnika u državnim institucijama ili na referendumu, glasa umjesto drugog pod njegovim imenom ili ponovo glasa ili pokuša ponovo glasati iako je već glasao.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Radnja krivičnog djela alternativno je određena kao:

- 1) glasanje mjesto druge osobe pod njezinim imenom,
- 2) ponovo glasa, 3) pokuša ponovo glasati.

Svi navedeni oblici predstavljaju različite oblike prijevare, zloupotrebe biračkog prava.

I pokušaj ovog djela predstavlja dovršeno krivično djelo.

Za odgovornost potreban je direktni umišljaj.

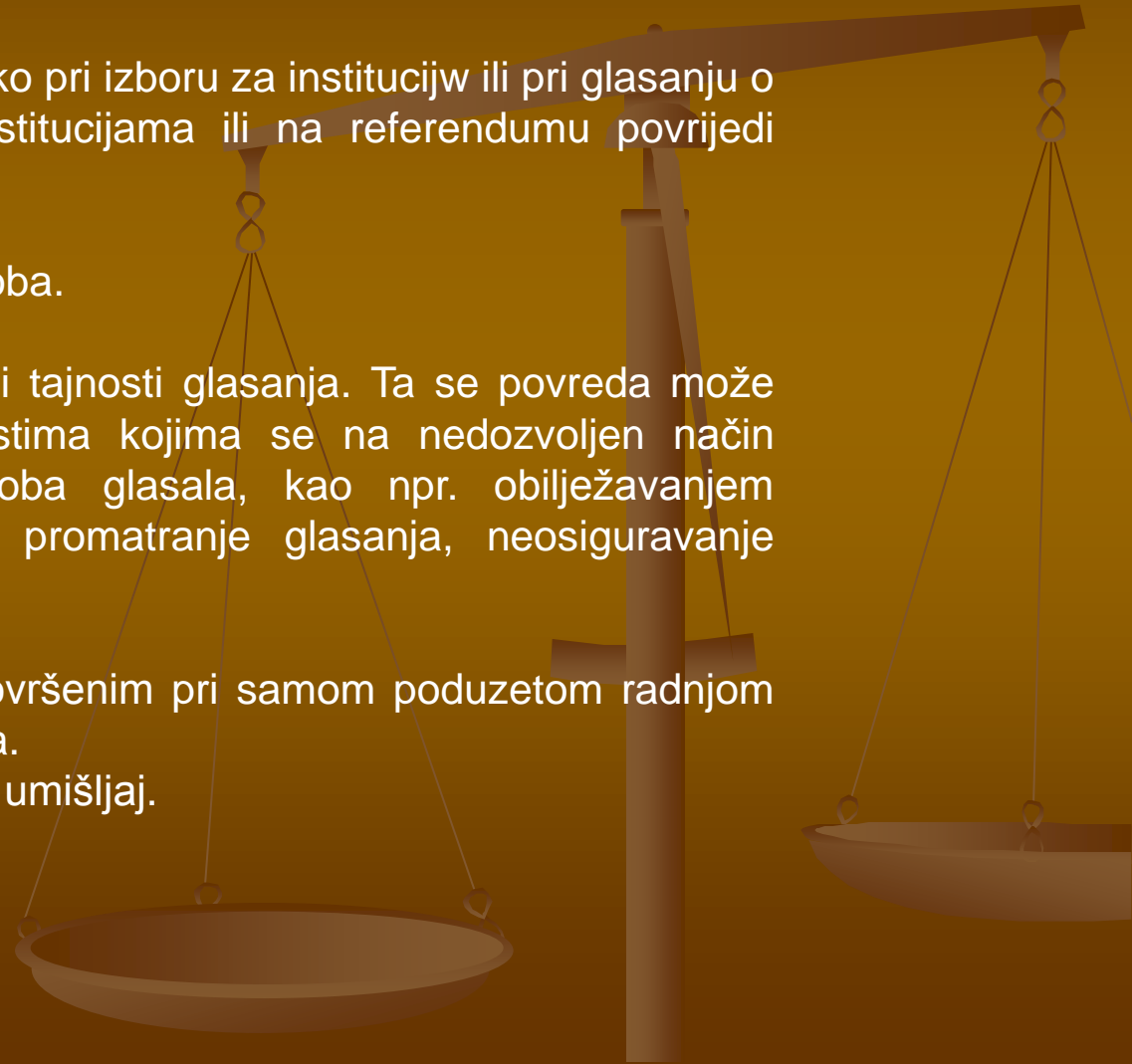
Povreda tajnosti glasanja

Ovo krivično djelo čini onaj ko pri izboru za institucijw ili pri glasanju o opozivu predstavnika u institucijama ili na referendumu povrijedi tajnost glasanja.

Učinitelj može biti svaka osoba.

Radnja se sastoji u povredi tajnosti glasanja. Ta se povreda može ostvariti različitim djelatnostima kojima se na nedozvoljen način sazaje kako je neka osoba glasala, kao npr. obilježavanjem glasačkih listića, skriveno promatranje glasanja, neosiguravanje uvjeta za tajno glasanje itd.

Krivično djelo smatra se dovršenim pri samom poduzetom radnjom povrjeđenja tajnosti glasanja.
Za odgovornost potreban je umišljaj.

Teži oblik ovog djela čini ko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protupravan način traži od građanina da kaže za koga je glasao, ili kako je glasao ili da li je glasao za ili protiv.

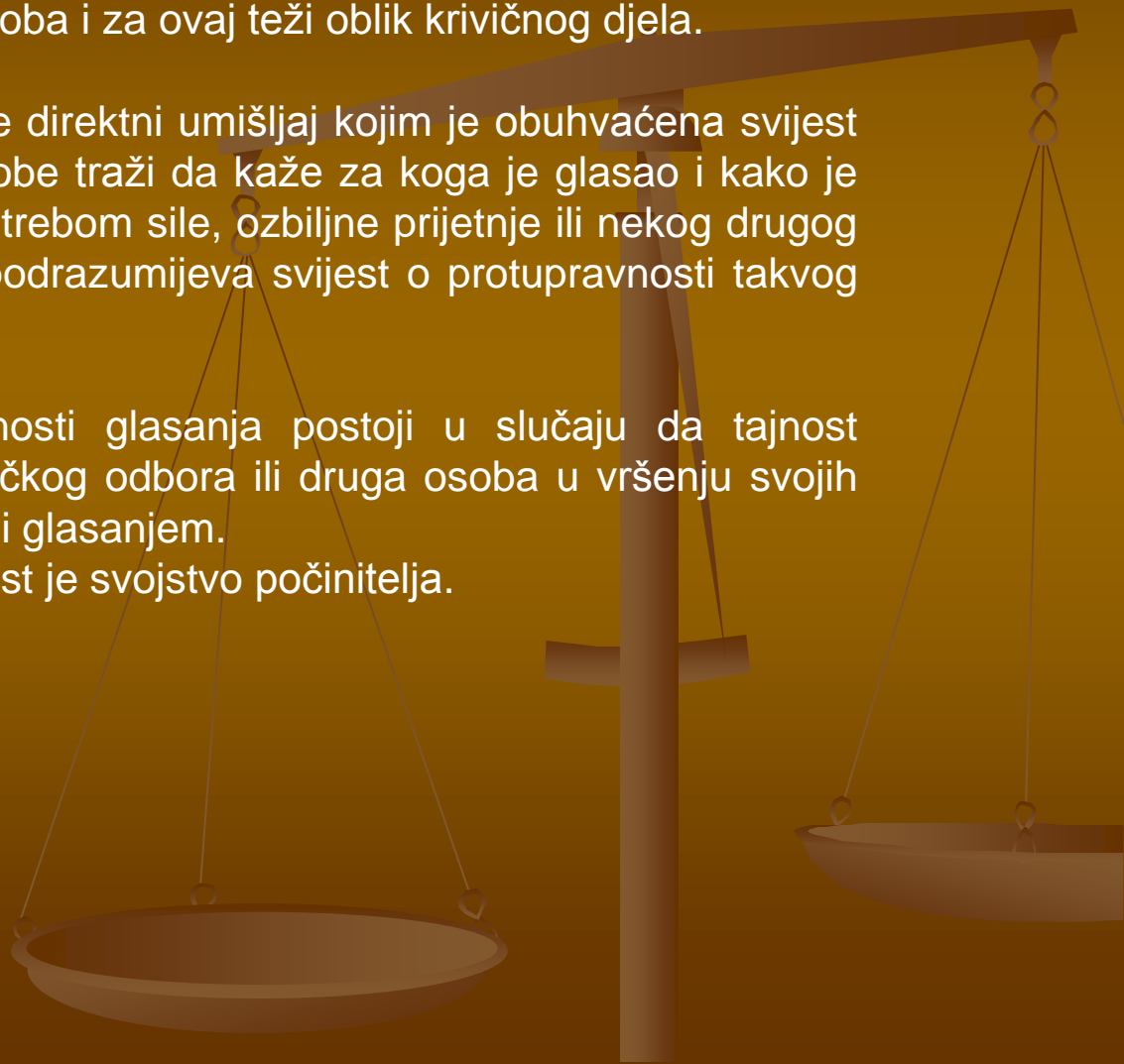
Izvršitelj može biti svaka osoba i za ovaj teži oblik krivičnog djela.

Za odgovornost potreban je direktni umišljaj kojim je obuhvaćena svijest o tome da se od druge osobe traži da kaže za koga je glasao i kako je glasao, te da se to čini upotrebom sile, ozbiljne prijetnje ili nekog drugog protupravnog načina, što podrazumijeva svijest o protupravnosti takvog djela.

Najteži oblik povrede tajnosti glasanja postoji u slučaju da tajnost glasanja povrijedi član biračkog odbora ili druga osoba u vršenju svojih dužnosti u vezi s izborima ili glasanjem.

Dakle, kvalifikatorna okolnost je svojstvo počinitelja.

Izborna prijevara

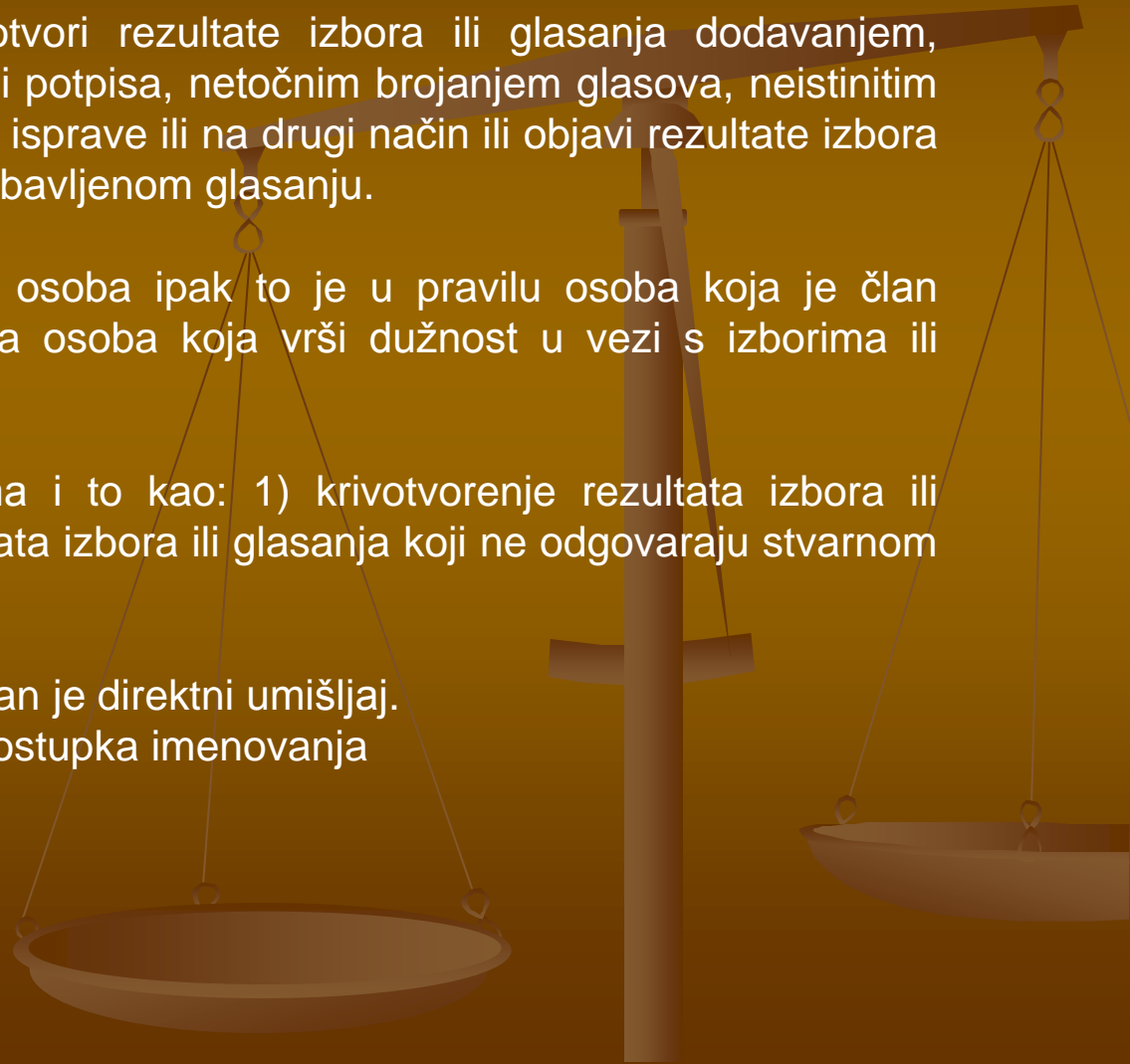
Izborna prijevara

Ovo djelo čini onaj tko krivotvori rezultate izbora ili glasanja dodavanjem, lišenjem ili brisanjem glasova ili potpisa, netočnim brojanjem glasova, neistinitim upisivanjem rezultata u izborne isprave ili na drugi način ili objavi rezultate izbora ili glasanja koji ne odgovaraju obavljenom glasanju.

Iako učinitelj može biti svaka osoba ipak to je u pravilu osoba koja je član biračkog odbora ili neka druga osoba koja vrši dužnost u vezi s izborima ili glasanjem.

Radnja je alterativno određena i to kao: 1) krivotvorenje rezultata izbora ili glasanja, 2) objavljivanje rezultata izbora ili glasanja koji ne odgovaraju stvarnom stanju.

Za krivičnu odgovornost potreban je direktni umišljaj.
Davanje lažnih izjava tijekom postupka imenovanja

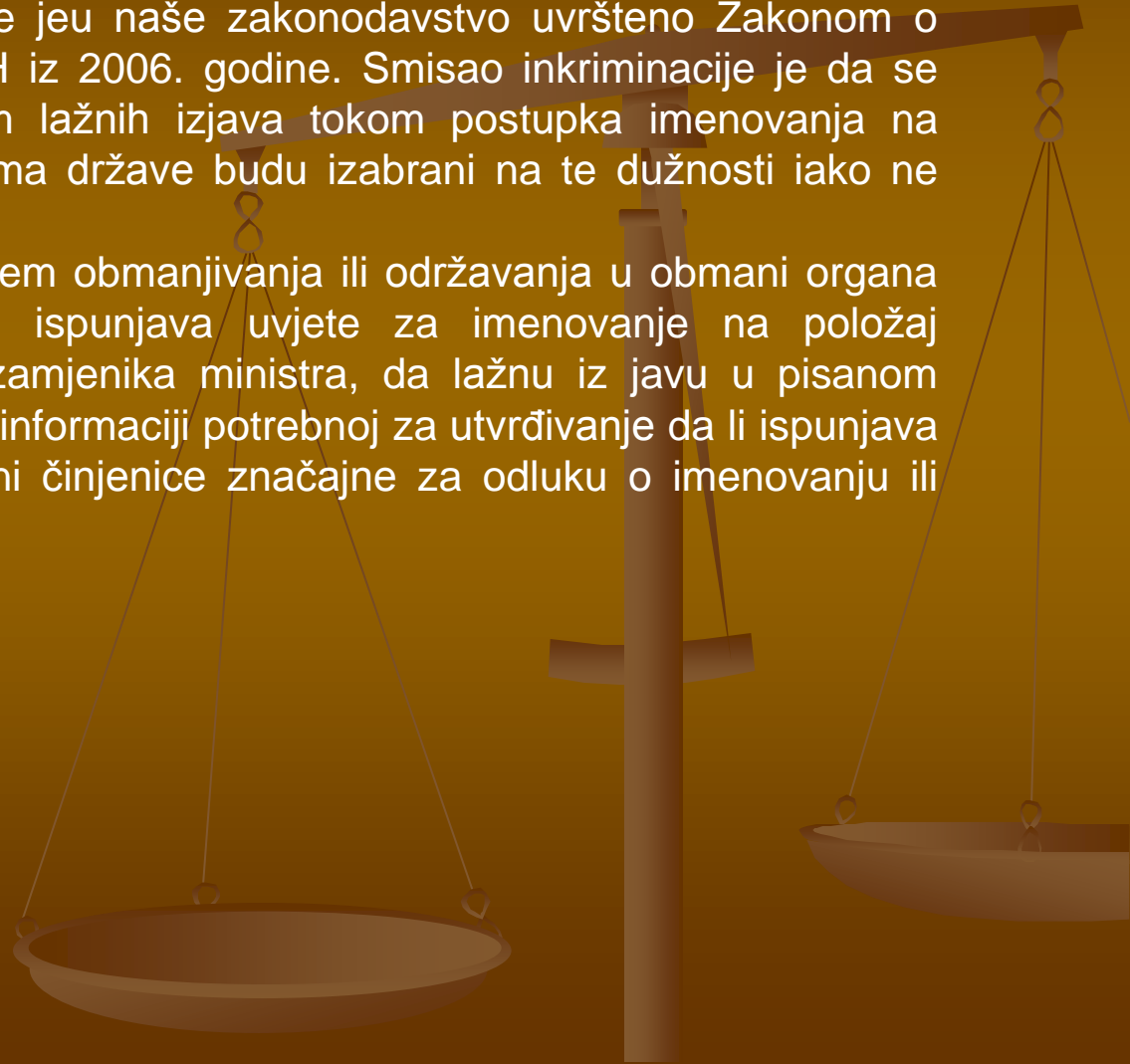

Davanje lažnih izjava tijekom postupka imenovanja

Ovo je novo krivično djelo koje je naše zakonodavstvo uvršteno Zakonom o izmjenama i dopunama KZ BiH iz 2006. godine. Smisao inkriminacije je da se spriječi da pojedinci, davanjem lažnih izjava tokom postupka imenovanja na određene dužnosti u institucijama države budu izabrani na te dužnosti iako ne ispunjavaju uvjete.

Ovo krivično djelo čini tko s ciljem obmanjivanja ili održavanja u obmani organa nadležnog za imenovanje da ispunjava uvjete za imenovanje na položaj predsjedavajućeg, ministra ili zamjenika ministra, da lažnu izjavu u pisanom obliku ili usmenom o podatku ili informaciji potrebnoj za utvrđivanje da li ispunjava uvjete te time prikrije ili izmijeni činjenice značajne za odluku o imenovanju ili potvrdi.

.

Radnja krivičnog djela sastoji se u davanju lažnih izjava tijekom postupka imenovanja koje se odnose na uvjete za imenovanje.

Za odgovornost potreban je direktni umišljaj, jer učinitelj postupa s ciljem da dovede u zabludu ili drži u zabludi nadležno tijelo za imenovanje na određene visoke položaje u državnim institucijama.

Blaži oblik ovog djela na planu kažnjavanja predviđen je u slučaju ako počinitelj dobrovoljno opozove svoj lažni iskaz prije nego što je donesena konačna odluka o potvrdi ili imenovanju.

Počinitelj koji dobrovoljno opozove svoj lažni iskaz može sene samo blaže kazniti nego i osloboditi od kazne.

